Ljubljana, petek 20. maja 1949 — Poštnina plačana v gotovini — Leto X., štev. 116. — Posamezna številka 2 din

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, KNAFLJEVA ULICA ŠTEV. 5, TELEFON 55-22 DO 55-26

ROKOPISI SE NE VRAČAJO

IZHAJA VSAK DAN RAZEN PONEDELJKA

SLOVENSKI POROČEVALEC

INSERATNI ODDELEK LJUBLJANA, TELEFON 38-32 38-33

POŠTNI ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA ŠTEV. 6-90601-1

OGLASI PO CENIKU

MESEČNA NAROČNINA 45 DIN

★ GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE ★

Frontne brigade -- v tekmovanje za izpolnitev in prekoračenje gozdarskega plana!

Mnoge frontne brigade, ki se že na gozdnih delovnih mestih v mesecu gozdarstva borijo za izpolnitev plana, so si napovedale tekmovanje. Tekmovanje je napovedala vsem ostalim brigadam Vojkova brigada iz okraja Sežana, ki dela v Kočevskem gozdnem bazenu. Se preje pa so si napovedale tekmovanje čete I. brigade Kranjskega okraja, brigade iz okraja Ilirska Bistrica, ki delajo v gozdovih pri Ilirski Bistrici in pri Konežaku in mnoge druge brigade.

Tekmovalne napovedi dokazujejo, da so frontovci, ki so že v brigadah in ki se vsakodnevno še priglašajo za vstop vanje, odločeni, da v mesecu gozdarstva izpolnijo plan. Zavedajo se tudi, da je tekmovanje socialistični način dela, s katerim je Fronta že dosegla velike uspehe. Kot pri vsem ostalem delu Fronte bo torej tudi v mesecu gozdarstva množično tekmovanje pobuda vsem brigadirjem.

Množica brigad, ki bodo delale v mesecu gozdarstva pa zahteva, da bomo tekmovanje tokrat še posebno dobro organizirali. Le tako bo tekmovanje res plodno, ker bomo vselej lahko določevali brigade in skupine, ki so si priborile prvo mesto in dajali priznanje najboljšim brigadam. Zato je glavni štab za mesec gozdarstva odločil, naj bo tekmovanje v sledečih točkah, ki jih je v glavnem že nakazala Vojkova brigada v svoji tekmovalni napovedi vsem ostalim brigadam:

1. Borba za doseganje in preseganje delovnega plana; Vse brigade sprejemajo takoj po prihodu na delovno mesto svoje delovne plane, ki so za posamezne brigade sestavljene tako, da bo z izpolnjevanjem planov brigad izpolnjen celotni plan v mesecu gozdarstva. Ta plan bodo brigade potem razčlenile na posamezne delovne enote, na dneve in tedne. Glavni cilj tekmovanja je, da dosežemo in presežemo dnevne, tedenske in celotni plan.

2. Izpopolnjevanje načina dela: Rezultati dela so predvsem odvisni od dobre organizacije bodisi po desetinah ali še manjših enotah, kakor to vrsta dela zahteva. S tem, da bodo brigadirji stalno razmišljali, kako izpopolniti organizacijo dela, pravilno razmeščali močnejše in šibkejše tovariše in uvajali boljše metode, bodo lahko zvišali efekt svojega dela in doprinesli k doseganju in preseganju plana.

3. Pridobivanje čim več tovarišev za stalno delo v gozdarstvu in v industriji:

Delovna sila, to je edino, kar nam pri izpolnjevanju petletke povzroča resne težave. Tudi te težave bomo premostili. Prav pri zbiranju frontovcev v brigade smo videli, da je med njimi in ostalim prebivalstvom podeželja še mnogo tovarišev, ki bi lahko postali stalni delavci v gozdarstvu in industriji. V brigadah moramo zato stalno prikazovati potrebe po vključitvi novih delavcev in delavk in si prizadevati, da čim več brigadirjev postane stalnih delavcev v gozdarstvu in v industriji.

4. Poglobljeno politično in kulturno-prosvetno delo: Kljub delu bo še vedno nekaj časa, ki ga bodo brigade izkoristile za razne razgovore o vseh vprašanjih graditve socializma v Jugoslaviji. Dana nam je priložnost, da brigadirjem pojasnjujemo pot, po kateri gremo pri socialistični preobrazbi vasi, da bi postali po vrnitvi v domačo vas vneti borci za snovanje novih obdelovalnih zadrug. Pri političnem delu moramo stremeti, da bo vsem brigadirjem razumljivo in čim bolj zanimivo. Tekmovali bomo tudi v tem, da bo življenje v brigadi čim prijetneje, To bo doseženo s kulturno prosvetnimi prireditvami, s čitanjem knjig in časopisov. Pa tudi ureditev samega tabora bo merilo za oceno najboljših brigad.

5. Utrjevanje zavestne discipline v brigadah: Skupno delo in življenje v brigadah terja od vsakega posameznika, da skrbi za red, za dobro organizacijo vsega dela in za tovariške medsebojne odnose. O tem bodo čete in brigade razpravljale na svojih sestankih. Doseči moramo odlično organizacijo na delovnem mestu, pa tudi v taboru. Na ta način bo zavestna disciplina brigadirjev doprinesla, da bo učinek dela velik, da bomo lahko čimpreje premagali različne težave in da si bomo v brigadi ustvarili čim bolj udobno življenje.

6. Organizacija planske evidence in statistike: Pri tekmovanju je najvažnejša dobra evidenca nad storjenim delom. Nujno je, da so vsi brigadirji vsakodnevno seznanjeni, kakšni so dosedanji rezultati in v koliko je izpolnjen plan. Evidenca pa nam bo tudi omogočala, da pravilno določimo, kdo je v tekmovanju zmagal. Brigade, čete, skupine naj tekmujejo tudi v tem, da bodo podatki točni in čim preje dostavljeni nadrejenim vodstvom. Evidenca mora obsegati tudi aktivnost brigad v kulturo prosvetnem in političnem delu.

Tekmovale bodo med seboj posamezne delovne skupine, ki pri delu tvorijo zaključeno enoto. Štabi brigad morajo vsakodnevno razglasiti, katera skupina je najboljša in ji podeliti dnevno brigadno prehodno zastavico. Prav pa je tudi, da štabi brigad dnevno pohvalijo najboljše brigadirje. Poleg tega, da bodo o rezultatih tekmovanja razpravljali na sestankih, jih naj tudi objavljajo na grafikonih.

Glavni štab bo podeljeval šest tedenskih prehodnih zastavic najboljšim brigadam v primorskem, kočevskem, gornejskem, novomeškem, ljubljanskem, pohorskem in savinjskem gozdnem bazenu in rezultate tekmovanja objavljal v tisku.

Pozdrav maršalu Titu s Triglava

Drevi ob pol 9. bodo na Triglavu in karavanških grebenih zagoreli kresovi in čast štafete, ki bo jutri z vrha Triglava ponesla čestitke in pozdrave prebivalstva Slovenije svojemu ljubljenemu učitelju in voditelju maršalu Titu. Ko bo ugasnil plamen kresov, bodo najvišji vrh Julijcev osvetlili z bengaličnim ognjem, nato pa po kratki slovesnosti ponesli štafetno palico Slovenije z zasneženega Triglava. K temu dogodku bodo prišli alpinisti in alpski smučarji od vsepovsod. Spremljali bodo izbrane nosilce štafete od vrha Triglava do doline v Vratih.

Prvi bodo pohiteli na pot s štafetno palico gorski reševalci, ki jo bodo preko Malega Triglava ponesli do Kredarice. Ugodne snežne razmere dovoljujejo smuk od Kredarice do studenca pod Begunjskim vrhom, zato bodo na tem delu sodelovali v štafeti naši najboljši alpski smučarji. Od studenca čez Prag do Aljaževega doma bodo prevzeli v varstvo štafetno palico alpinisti. Na poti do Peričnika se bodo menjali v štafeti pastirji, drvarji in lovci, ta mpa prevzamejo štafetno palico člani množičnih organizacij iz Mojstrane in pripadniki Jugoslovanske armade.

Prvi priključek k glavni štafeti Slovenije bo v Mojstrani, kjer bodo izročili pozdrave za maršala Tita prebivalci iz Rateč in Planice ter okoliških vasi.

Na Jesenicah pripravljajo štafeti veličasten sprejem. Poseben poudarek ji bodo dali kovinarji, kajti štafeta bo obšla vsa delovna mesta železarne. Mimo plavžev bo šla v martinarno in naprej v valjarne in druge obrate na Jesenicah in Javorniku. V mestu bo ob prihodu štafete slavnostni miting.

Z Jesenic pojde štafeta do gradišča hidrocentrale v Mostah in pred spomenik med narodno osvobodilno vojno ustreljenih talcev, kjer bo kratka spominska slovesnost. Štafeta bo nadaljevala pot proti Lescam. Tam bo izročilo čestitke za maršala Tita prebivalstvo bohinjskega kota. Na Bledu bodo štafeti pridružili čestitke člani frontnih delovnih brigad s Pokljuke in Jelovce, kjer se neutrudno bore za izpolnitev plana v gozdarstvu. Tudi na nadaljnji poti do Ljubljane pripravljajo štafeti slovesen sprejem.

Štafetno palico sta izdelala po zamisli Uroša Župančiča delavca jeseniške železarne oče in sin Janko Korošec ob sodelovanju graverja Mirka Gasreja. Predstavlja planinski šopek, ki se razraste v encijanov cvet, v čigar podaljšku so vrezani simbol naše osvobodilne borbe Triglav, osvobojeni solkanski most in s trnjevim vencem obdani Gosposvetski stol. Štafetna palica se končuje s kovinsko plamenico, spodaj pa ima vrezano rojstno letnico maršala Tita in datum letošnjega rojstnega dne.

Dež je namočil skoro vsa žitorodna področja in pospešil zadnjo setev

V tem tednu je padal dež po vsej državi. Od žitorodnih krajev LR Srbije je dobil dovolj moče severni Banat (okolica Kikinde, Sente, Zrenjanina in Vršca), okolica Beograda, Sumadija do Mladenovca, posamezni kraji vzhodne Srbije (okolica Velikega Gradišča, Čepa, Caribroda in Vranja), v zapadni Srbiji okolica Titovega Užica in ves Kosmet razen okolice Peči. Premalo pa je bilo dežja v Bački, Sremu, spodnjem predelu Sumadije in v ostalih krajih vzhodne in zahodne Srbije. V Hrvatski je obilica dežja dovolj ovlažila zahodno Slavonijo, Medjimurje, Žumberk, Dalmacijo in Primorje v okolici Splita, Sibenika, Zadra in Korčule. Premalo vlage je v tleh vzhodne Slavonije (okolica Osijeka in Slav. Broda). V Makedoniji je padlo dosti dežja okoli Skoplja, Stipa, Bitolja in Ohrida, v Bosni je dobila dovolj dežja okolica Jajca, Banje Luke in Sarajeva, a v Hercegovini dolina Neretve. V Sloveniji je dež do dobra namočil kraje okrog Ljubljane, Maribora in Dravograda, v Črni gori pa okolico Titograda.

Kakor vidimo, je dež, ki je padal nekje v večjih, drugje v manjših količinah, zajel v glavnem vse žitorodne predele. Ta dež bo zelo dobrodejno vplival na razvoj ozimnih posevkov, ki so bili doslej v rastnem zastoju, pospešil bo setev in okrepil pomladne posevke, ki so v njegovi vlagi pričeli naglo kliti in se razvijati.

•

Pomladanska setev se po vsej državi zaključuje. V nižinskih predelih Srbije (Vojvodine in Pomoravja) je setev že dokončana, dočim je v planinskih krajih blizu konca. V LR Srbiji so opravili 90% vseh del, v LR Hrvatski 84%, Slovenija je dosegla 95 do 98%, Bosna in Hercegovina 60%, Crna gora 85%, v Makedoniji pa je setev bombaža izvršena 92%, medtem ko manjkajo podatki za ostale kulture.

Vsa kmetijska gospodarstva morajo prispevati k planskemu povečanju živinoreje

Med najvažnejše letošnje proizvodne naloge na področju kmetijstva je brez dvoma razširjenje živinoreje. Da bo kmetijska proizvodnja, zlasti pa živinorejska, lahko držala korak z naglim razvojem industrijske proizvodnje, določa letošnji splošni državni proračun znatne investicije v kmetijstvu. tako določa v primeri z lanskim letom povečanje investicij v državnem sektorju kmetijstva od 5 na 13 milijard din, investicijski krediti za zadružni sektor pa so povečani v primeri z lanskim letom od 2 na 6 milijard, in to brez kreditov za zadružne domove. Velik del teh sredstev je namenjen gradnji objektov za razširjenje živinoreje. Razen tega so določena velikanska sredstva za obsežna melioracijska dela. Vse to pomeni velik korak k odstranitvi nesorazmerja med razvojem industrijske in kmetijske proizvodnje, kar bo odločilnega pomena za dvig življenjskega standarda delovnih ljudi. Izpolnitev plana namreč pomeni več mesa, maščob, mleka, volne itd.

Letošnji plan določa povečanje živinoreje predvsem v socialističnem sektorju kmetijstva, to je v okviru kmečkih obdelovalnih zadrug, živinorejskih farm in državnih posestev. V živinoreji smo razen pri konjih že dosegli oziroma prekoračili predvojno številčno stanje. Naraščanje življenjskega standarda pa zahteva še znatno razširjenje živinoreje. Po podatkih zvezne planske komisije smo lani dosegli v primeri s prejšnjim letom in z letom 1939 naslednje številčno stanje živine (v milijonih glav):

	1939	1947	1948
konji	1,27	0,97	1,02
govedo	4,23	4,24	4,44
svinje	3,50	3,43	4,37
ovce	10,16	9,89	10,81

Lani se je v primeri z letom 1947 v vsej državi število konj in goveje živine povečalo za 5%, število svinj za 27% in število ovac za 9%. Pri primerjavi z letom 1939 moramo upoštevati, da predvojni statistični podatki niso povsem točni in so nekoliko nižji od dejanskega stanja, vendar navzlic temu lahko ugotovimo, da smo v govedoreji in ovcereji že za malenkost prekoračili predvojno stanje, zlasti pa smo ga prekoračili v prašičereji. To je vsekakor razumljivo dejstvo, zlasti če pomislimo, da je vojna našo živinorejo najhuje prizadela.

V Sloveniji smo predvojni obseg živinoreje dosegli že leta 1947 in smo ga lani že precej prekoračili. Po podatkih ministrstva za kmetijstvo LRS se je lani v Sloveniji (brez Slov. Primorja) povečalo število konj v primeri z letom 1947 od 60.000 na 61.000 (leta 1939. 54.000), število goveje živine od 430.000 (432.000), število svinj od 366.000 na 427.000 (338.000) in število ovac od 76.000 na 106.000 (61.000). Pri primerjavi s predvojnimi številkami je treba tudi tu upoštevati, da je bilo dejansko stanje pred vojno nekoliko višje. Vendar lahko spoznamo, da smo že presegli predvojno številčno stanje pri konjih in goveji živini, še v večji meri pa pri svinjah in ovcah.

Plan za razširjenje živinoreje v letošnjem letu določa za vso državo v primeri z lanskim planom povečanje števila goveje živine za 8%, števila svinj za 14% in števila ovac za 13%. Za uresničenje tega plana so bili izdani obsežni ukrepi.

Na vseh večjih državnih kmetijskih posestvih so bile ustanovljene živinorejske farme. Letošnji investicijski plan, ki se že izvaja, določa obsežna gradbena dela, zlasti za zgraditev hlevov in svinjakov. Že do konca lanskega leta je bilo ustanovljenih nad 600 plemenilnih postaj s plemenjaki domačega izvora in deloma z uvoženimi plemenjaki. Samo od srede lanskega leta je bilo ustanovljenih skoraj 400 zadružnih plemenilnih postaj.

Da se uresniči letošnji plan razširjenja živinoreje, je zvezna vlada v februarju izdala **uredbo o obvezni reji živine in o pospeševanju živinoreje** na **kmetijskih gospodarstvih.** Po tej uredbi temelji plan za pospeševanje fonda živine v okviru okrajnih in krajevnih ljudskih odborov na obveznosti vsakega posameznega kmetijskega gospodarstva, da bo redilo določeno število živine določene vrste in kategorije. Po tej uredbi predpiše krajevni ljudski odbor glede na letni plan reje živine, koliko živine mora rediti vsako posamezno gospodarstvo glede na velikost in značaj gospodarstva. Vsakemu gospodarstvu mora izdati pismeno odločbo o njegovi obveznosti glede reje živine. Če ima posamezno kmetijsko gospodarstvo manj živine, kakor mu predpiše krajevni ljudski odbor, mora to število v določenem roku dopolniti. Velika večina delovnih kmetov že danes izpolnjuje svoje obveznosti do ljudske države. So pa tudi vaški špekulanti in saboterji, ki se izogibajo tem obveznostim in celo zmanjšujejo stanje živine v svojih posestvih oziroma živinoreje ne razvijajo v skladu z možnostmi gospodarstva. Pogosto drže v hlevih le polovico tistega števila živine, ki so ga redili pred vojno. Ukrepi o obvezni reji živine so naperjeni predvsem proti takim sovražnim in špekulantskim elementom v kmetijstvu, kajti mali kmetje redijo že danes več živine, kakor pred vojno.

Možnosti razširjanja živinoreje seveda niso povsod enake. Že lanski rezultati so pokazali, da niso vse ljudske republike v razvoju živinoreje napredovale v enakem tempu oziroma niso enako izkoristile možnosti za rejo živine. Zaradi pravilnega izvajanja uredbe o obvezni reji živine in o pospeševanju živinoreje, je te dni zvezni kmetijski minister izdal **navodilo za izvajanje te uredbe.**

Republiška ministrstva za kmetijstvo izdajo po tem navodilu v okviru splošnega državnega plana za razvoj živinoreje svoj letni plan za vzdrževanje in pospeševanje živinoreje, in sicer na podlagi številčnega stanja po vrstah živine glede na popis iz februarja letošnjega leta. V primeri s stanjem po tem popisu se mora v vsaki ljudski republiki povečati število živine do konca leta za določene odstotke, ki so za posamezne ljudske republike različni glede na to, kako so že izkoristile možnosti za uspešno rejo živine.

Tako se mora do konca leta **povečati število goveje živine** v Hrvatski za 6.7%, v Črni gori za 4.4%, v Srbiji in **Sloveniji za 3.6%**, v Bosni in Hercegovini za 1.9% in v Makedoniji za 1.4%.

Stevilčno stanje prašičev se mora povečati v Črni gori za 20.3%, v Hrvatski za 12.3%, v Srbiji za 9.5%, v Makedoniji za 8.3%, v Bosni in Hercegovini za 5.8%, **v Sloveniji pa za 2.5%.**

Stevilo ovac pa se mora povečati v Hrvatski za 20%, v Makedoniji za 15.2%, v Črni gori za 13.5%, V Bosni in Hercegovini za 11.7%, **v Sloveniji za 11.1%** in v Srbiji za 8.7%, pri čemer se računajo ti odstotki po stanju zadnjega popisa brez jagnjet do enega leta starosti.

Republiški letni plan za vzdrževanje in pospeševanje živinoreje mora zagotoviti predvideni prirastek živinskega fonda kakor tudi kontingente klavne živine, ki jih morajo kmetijska gospodarstva oddati državi ter planirano letno porabo v kmetijskih gospodarstvih. V okviru s planom predvidenega prirastka morajo republiška kmetijska ministrstva glede na vzrejne okoliše določiti za območje vsake oblasti, oblasti pa za območje vsakega okraja vrsto število in kategorijo živine, ki jo je treba rediti. Okrajni izvršilni odbori razčlenijo letni plan na posamezne krajevne ljudske odbore, ti pa predpišejo kmetijskim gospodarstvom, koliko živine morajo rediti in kakšne vrste živino, da se zagotovi s planom predvideni prirastek. Pri tem je seveda upoštevati velikost gospodarstva, značaj kmetijske površine, število živine, ki jo ima sedaj gospodarstvo, in možnosti živinoreje. Krajevni ljudski odbor mora izdati vsakemu kmetijskemu gospodarstvu pismeno odločbo o obvezni reji živine z navedbo vrste, števila in kategorije živine ter z navedbo roka, v katerem mora dopolniti živino po vrsti in kategoriji.

Kako se pripravljajo graditelji avtoceste in Novega Beograda za rojstni dan maršala Tita

V vsej državi se mladina prijavlja v mladinske delovne brigade. Največje uspehe je pri tem dosegla srednješolska mladina Srbije. Le-ta daje zgled slovenski srednješolski mladini, ki še vedno zaostaja v akciji za prijavljenje v mladinske delovne brigade za mladino iz ostalih republik. Doslej se je prijavilo v Srbiji v delovne brigade nad 22.000 srednješolskih mladincev — to je za 70% več, kot je bilo predvideno. Posamezne mestne in okrajne organizacije ljudske mladine so sestavile po dve, tri in tudi več brigad. Iz srednje šole v Šabcu se je prijavilo namesto predvidenih 400 nad 800 mladincev. V Vršcu, Novem Sadu in še drugih mestih so se vsi srednješolci prijavili za delovne akcije. Tudi na beograjski univerzi, kjer so že v začetku šolskega leta ustanovili 54 delovnih brigad, sedaj snujejo posebne brigade, ki bodo odšle na mladinske delovne akcije.

Na gradišču Novega Beograda in na avtocesti Beograd—Zagreb mladina že skoraj dva meseca bije boj za izpolnitev svojih obveznosti. Tekmovanje na mladinskih gradiščih postaja z vsakim dnem živahnejše. **Sedaj se graditelji pripravljajo, da bodo z novimi delovnimi zmagami pričakali rojstni dan svojega ljubljenega učitelja maršala Tita. Na gradišču Novega Beograda se bo na pobudo prve bitoljske dvakrat udarne brigade začelo desetdnevno tekmovanje na čast rojstnemu dnevu maršala Tita. Graditelji bodo tekmovali za izpolnitev delovnih nalog pred rokom, za boljšo organizacijo dela, za čuvanje orodja, v političnem, kulturno-prosvetnem in fizkulturnem delu.**

Tisoče mladincev je na naših delovnih akcijah sklenilo, da se bodo po vrnitvi z akcij vključili v našo industrijo in rudarstvo. Na gradišču Novega Beograda se je prijavilo za stalne delavce v rudarstvu 1150 mladincev. Pri tem je dosegla največje uspehe požarevaška brigada, iz katere se je prijavilo za rudarstvo 40 mladincev. V mladinskih brigadah se ustanavljajo posebne rudarske čete in desetine, ki s svojim tekmovalnim poletom že sedaj prednjačijo v borbi za izpolnitev plana.

•

V torek smo poročali, da je sprejela prehodno zastavo in bila tretjič proglašena za udarno I. sežanska mladinska brigada, ki je pri delu na gradišču Novega Beograda dosegla najboljše uspehe. Okrajni komite LMS Sežana je zato poslal brigadirjem naslednjo brzojavko:

»Cast nam je in ponosni smo na vas, ko čitamo v časopisih, da s svojimi delovnimi juriši prikazujete lik primorske mladine in predanost naši Partiji in s svojim delom potrjujete pravilno graditev socializma ter tako odgovarjate na vse klevete proti naši Partiji in ljubljenemu tovarišu Titu. Zato o vas in o vaših uspehih govori vsa sežanska in primorska mladina.

Pogumno naprej v še večje delovne zmage!«

Obveznosti delovnih kolektivov za II. kongres sindikatov Slovenije

Sindikalna podružnica pri gradbenem podjetju za ceste LRS — gradbišče Sv Lovrenc na Pohorju bo v počastitev drugega kongresa ZSS uredila naslednje za 200 ljudi: uvedla 100% delo po brigadah, dala 300 udarniških ur.

Brigada gozdnih delavcev iz Murske Sobote bo do drugega kongresa na Dolenjskem izdelala 8000 m3 lesnega asortimenta za izvoz in organizirala letečo knjižnico.

Tudi **glavna direkcija železnic** tekmuje za drugi kongres ZSS. Tako bo tiskarna **voznih kart** izpolnila polletni plan do 27. maja. Delovne konference bodo po vseh sektorjih dela. — Članstvo direkcije bo opravilo 1441 prostovoljnih ur pri stanovanjskih barakah in dvakratno prostovoljno delo na Lavrici. Do kongresa bodo imeli 16 študijskih krožkov, kjer bodo obravnavali študij sklepov IX plenuma GO ZSJ in en množični sestanek. Za časopis bodo napisali dva članka.

Papirnica Vevče bo izpolnila polletni plan 28. junija 1949 do 12 ure. Člani sindikalne podružnice bodo na čast kongresu otvorili Dom igre in dela in s prostovoljnim delom pospešili, da bo gotov do 25. t. m. 26. in 27. maja bodo izdelali 5000 kg papirja več, kot je predviden operativni plan. Satnaža bo ta dva dneva prekoračila normo za 10%, prav tako tudi brusilnica. Na tabeli časti pa bodo prvič prikazali najboljše delavce svojega kolektiva.

Člani sindikatov mestne obrtne delavnice v Ptuju bodo uredile pionirsko igrišče v Ljudskem vrtu in izdelale stiskalnico za stiskanje okovja za čevlje. Poleg tega bodo uredili svojo sindikalno knjižnico, opremili tovariški kotiček s parolami in inventarjem. Tričlanska tehnična ekipa bo kmečko obdelovalnim zadrugam popravljala stroje in orodje.

Na kongres se pripravljajo tudi **delavnice državnih železnic v Mariboru.** Montažni oddelek bo tri dni pred rokom izgotovil dve lokomotivi, tovorni vozovni oddelek pa pri istih pogojih dva vagona. Potniški vozovni oddelek bo štiri dni pred rokom izgotovil dva osebna vagona. Kotlarna bo nadoknadila nedosežene planske naloge in bo danes, 20. maja s proizvodnjo na tekočem. V gozdno gospodarstvo bo šlo 20 delavcev. Neopravičene izostanke bodo znižali na 1.5%.

Brigada Marta iz Združenih tovarn svile v Mariboru je napovedala tekmovanje brigadi Zori ter sprejela obveznost, da bo za 10% prekoračila dnevni plan.

V Subotici imajo 97 frontnih brigad za lokalne delovne akcije

Poleg sodelovanja pri zveznih in republiških delovnih akcijah so organizacije Ljudske fronte v Subotici sodelovale letos na gradiščih lokalnega značaja. Pri vseh delovnih akcijah so letos do konca aprila opravili frontovci Subotice 120.000 prostovoljnih delovnih ur in sodelovali z 2000 prevozi. Poleg tega so opravili pri raznih lokalnih delih 236.566 delovnih ur in 2918 dni s prevozi. Nasadili so nad 28.000 sadik. Za pravilno tekmovanje so frontovci Subotice ustanovili posebne brigade, ki bodo delale samo pri delih lokalnega značaja. Dosedaj se je v brigade za lokalna dela prijavilo nad 11.000 frontovcev. Za lokalna dela bodo ustanovili 97 brigad. Vsak frontovec, ki se vpiše v delovno brigado, dobi brigadno legitimacijo, v katero mu bo brigadir vpisal vsako opravljeno prostovoljno delovno uro.

12 frontnih brigad Tetova

12 frontnih brigad Tetova dela vsak dan pri graditvi proge Skoplje—Gostivar, pri graditvi tekstilne tovarne in drugih krajevnih delih. Člani teh delovnih brigad so prispevali letos že okrog 100.000 prostovoljnih delovnih ur v vrednosti 130.000 dinarjev.

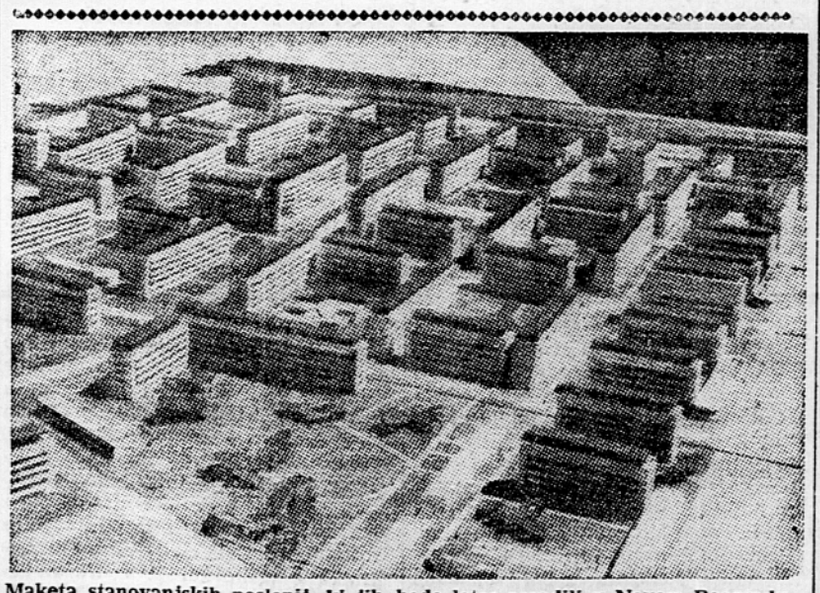

Maketa stanovanjskih poslopij, ki jih bodo letos zgradili v Novem Beogradu

180 brigad — 80.000 brigadirjev

Okrog 80.000 članov Ljudske fronte v Karlovcu, razvrščenih v 180 frontnih brigad, je prispevalo letos nad 178.000 prostovoljnih delovnih ur. Delajo največ pri graditvi ribnika v Draganičih v bližini Karlovca, kjer je zaposlenih vsak dan okrog 200 brigadirjev. Veliko pomoč so dali frontovci mestni ekonomiji pri pomladni setvi. Nekaj frontnih brigad je odstranjevalo ruševine v estu, 60 članov Ljudske fronte pa je odšlo na sečnjo lesa, kjer bodo ostali mesec dni. Pri vseh prostovoljnih akcijah pa mestni odbor Ljudske fronte ni razvil tekmovanja v širšem obsegu. Zato je bil delovni učinek frontnih brigad slabši, kakor bi moral biti.

Obnova rudnika Kopaonik—Belo Brdo

Sredi lanskega leta so se začela obsežna investicijska dela za obnovo rudnika svinčeno-cinkove rude Kopaonik—Belo Brdo, ki so že v začetku zavzela velik obseg, tako da bo rudnik obnovljen z znatno povečano zmogljivostjo. Lani jeseni so začeli graditi novo avtomobilsko cesto Lesak—Belo Brdo v dolžini okrog 20 km, ki bo v kratkem dograjena. Prav tako so v jeseni postavljali nove betonske in lesene nosilce za žično železnico. Do 1. maja so postavili nosilce na dolžini 11 km. Ta dela bodo s pomočjo dveh frontovskih brigad iz Studeničkega okraja v kratkem končali. V samem rudniku so obnovili oba jaška

Madžarski obmejni organi nadaljujejo z izzivalnimi kršitvami ozemeljske suverenosti Jugoslavije

Dva nova premišljena incidenta ob jugoslovansko-madžarski meji

Beograd, 19. maja Tanjug je pooblaščen objaviti tole sporočilo:

Dne 14. maja so na jugoslovansko-madžarski meji na obmejnem sektorju okraja Koprivnice med vasema Golo in Zdalo madžarski obmejni organi izzvali nov obmejni incident. Ta dan je zapazil naš graničar na imenovanem sektorju pri obmejnem kamnu št. 370 v globini 100 m na našem ozemlju, ko je pregledoval svoje področje, da se s severovzhoda od madžarske meje pomika patrulja petih vojakov. Madžarska patrulja je bila razdeljena v dva dela. Spredaj sta šla dva vojaka, v razdalji 30 m pa trije vojaki. Ko sta prišla prva dva madžarska vojaka v bližino obmejnega kamna št. 370, sta se obrnila in dala z rokami znamenje ostalim trem, naj gredo za njima. Toda ti trije madžarski vojaki so kljub temu opozorilu stopili na jugoslovansko ozemlje in šli po jugoslovanski obmejni stezi.

Jugoslovanski graničar, ki je bil oddaljen od njih 100 m, jih je pozval, naj se ustavijo. Namesto da bi obstali, so madžarski vojaki legli v pšenico na jugoslovanskem ozemlju in pričeli streljati na našega graničarja, ki je na to odgovoril s streljanjem. Z madžarskega ozemlja sta tudi prva dva madžarska vojaka začela streljati na našega graničarja. Madžarski vojaki, ki so ležali na jugoslovanskem ozemlju in je bil eden od njih pri streljanju ranjen, so bili prisiljeni, da so se plazeč umaknili z jugoslovanskega ozemlja.

Dne 17. maja ob 22. je zaplul na odseku Beli Manastir neki madžarski čoln 100 m v jugoslovanske vode na Donavi. Jugoslovanski graničarji so pozvali madžarske vojake v čolnu, naj pridejo na jugoslovansko obrežje. Ker so madžarski vojaki odklonili ta poziv, so začeli jugoslovanski graničarji streljati na čoln. Madžarski vojaki so odgovorili s streljanjem z avtomatičnim orožjem, nakar so jugoslovanski graničarji povečali ogenj. Čoln se je potopil.

Čeprav je ministrstvo za zunanje zadeve FLRJ z več notami opozorilo madžarsko vlado na sovražne izpade madžarskih graničarjev in nedovoljene kršitve jugoslovanskega ozemlja in dalo madžarskim oblastem možnost ter priložnost, da bi izdala ukrepe za preprečenje nadaljnjih kršitev jugoslovanske meje, pa madžarska vlada ni ničesar ukrenila za ureditev obmejnih razmer ampak se je nasprotno še povečalo število premišljenih incidentov, da bi prikazali pred madžarsko in drugo javnostjo FLRJ kot dozdevno sovražnico madžarske republike.

Na vse poizkuse in napore vlade FLRJ, da bi madžarskim oblastem omogočila, da prenehajo z nadaljnjim zaostrovanjem odnosov na meji, odgovarja vlada Madžarske republike z umetnim povečevanjem nesoglasij, novimi kršitvami meje in pošiljanjem madžarskih vojakov vohunov ter diverzantov na jugoslovansko ozemlje.

V noti z dne 26. aprila je vlada FLRJ najostreje protestirala proti stevilnim najbolj grobim kršitvam jugoslovanskega ozemlja in premišljenim izzivanjem na meji, pri čemer so jugoslovanski graničarji, izpolnjujoč samo svojo dolžnost za obrambo nedotakljivosti meja svoje socialistične domovine, ubili dva madžarska vojaka na jugoslovanskem ozemlju. Jugoslovanska vlada je znova ponudila vladi Madžarske republike možnost, da spremeni svoje stališče do zavezniške države in preneha z nerazumljivo gonjo in obmejnimi incidenti. Namesto da bi madžarska vlada izdala ukrepe za ureditev takega nezdravega stanja na meji dveh zavezniških držav, pa je nadaljevala s skoraj vsakdanjimi kršitvami jugoslovanske meje. Ko je bil 6. maja ubit na jugoslovanskem ozemlju madžarski vojak, ki je skušal ilegalno spraviti v Jugoslavijo skupino zločincev in vohunov, si ni upala madžarska vlada ničesar objaviti o tem v svojem tisku, ker je bilo popolnoma očividno, da so našli madžarski obmejni organi pri izzivalnih vpadih na jugoslovansko ozemlje smrt na jugoslovanskem, ne pa na madžarskem ozemlju. Iz strahu, da madžarsko javno mnenje ne bi zvedelo, da teptajo madžarski vojaki po nalogu svoje vlade prijateljske in zavezniške odnose med obema državama in izzivajo na meji, so madžarske oblasti skrivaj skopale rov in odvlekle truplo madžarskega vojaka z jugoslovanskega na madžarsko ozemlje. S tem strahopetnim dejanjem ni madžarskim oblastem uspelo, da bi lastnemu ljudstvu prikrilo resnico o pravih izzivačih incidentov na jugoslovansko-madžarski meji.

Madžarska vlada ni mogla objaviti nobenega primera o vpadu jugoslovanskih vojakov na madžarsko ozemlje ali streljanju na madžarske graničarje in obmejne stražnice, ker takih primerov ni bilo in jih tudi ne more biti, kajti jugoslovanski obmejni organi se ne poslužujejo take prakse.

Pri najtežjih primerih kršitve jugoslovanskega ozemlja so se zadržali obmejni organi FLRJ popolnoma pravilno. Na vse izpade madžarskih vojakov in njihove poizkuse, da bi izzvali incidente, so namreč jugoslovanski graničarji odgovorili samo z vestnim izpolnjevanjem dolžnosti, ki jih imajo kot čuvarji nedotakljivosti meja svoje države, zavedajoč se, da branijo meje socialistične domovine. Madžarski voditelji se motijo, ko mislijo, da bodo s sovražnim ravnanjem svojih obmejnih organov in grobimi kršitvami meje FLRJ prisilili jugoslovanske vojake k nepremišljenim korakom, ki bi škodovali odnosom med obema državama, privržencem resolucije Informbiroja pa služili kot »dokaz« za nove obtožbe proti Jugoslaviji.

Zadnji incidenti jasno kažejo ne samo to, da vlada Madžarske republike kljub vsem poskusom in naporu vlade FLRJ, da bi se uredili odnosi na meji, nima namena prenehati z neodgovorno akcijo premišljene in sistematične kršitve teritorialne suverenosti FLRJ, ampak še jasneje kot doslej kažejo na prave vzroke in določene cilje take sovražne akcije.

Madžarska vlada se zateka k umetnemu izzivanju obmejnih incidentov zato, ker ji ni uspelo z neutemeljenimi trditvami resolucije Informbiroja ustvariti med madžarskim ljudstvom sovražnega razpoloženja do socialistične Jugoslavije. V iskanju novih »dokazov«, četudi za ceno krvi, ne izbirajo madžarski voditelji sredstev, da bi dosegli pri madžarskem ljudstvu to, kar jim ni uspelo doseči z argumenti resolucije Informbiroja.

Neodgovoren odnos madžarske vlade do življenja svojih vojakov, ki so žrtve mračnih ciljev resolucije Informbiroja, dokazuje, da so za madžarske voditelje važnejši cilji kontrarevolucionarne kampanje Informbiroja kot pa življenje lastnih graničarjev.

Borba za Šanghaj je vedno srditejša

Šanghaj, 18. maja. Borba za Šanghaj je vedno srditejša. Po poročilih tujih dopisnikov je sedaj glavno žarišče borbe 10 km severno od mesta, kjer poskušajo kuomintangovci obdržati ozek koridor, ki jim je potreben za umik proti morju.

Po najnovejših vesteh prodirajo kolone narodnoosvobodilne armade nezadržno proti jugu in je ena kolona samo še 85 milj oddaljena od velike pomorske luke Fučou.

Iz Kantona, kjer je razglašeno obsedno stanje in uvedena zatemnitev, odhajajo zadnji ostanki uradništva kuomintanške vlade. Večina beguncev odhaja v angleško kolonijo Hongkong, kuomintanški vojaki pa brezglavo bežijo na Formozo.

Prednje čete narodnoosvobodilne armade so bile v torek oddaljene samo 500 milj od Kantona.

Volitve v sovjetski coni

Berlin, 19. maja (Tass). Včerajšnje berlinsko časopisje objavlja na vidnih mestih nepopolne uradne rezultate volitev poslancev za tretji narodni kongres. Skupno število volivcev v sovjetski okupacijski coni in sovjetskem sektorju Berlina je bilo 13,533.071. Od teh je glasovalo 12,887.234, t. j. 95.2%. Veljavnih je bilo 12,025.221 volivnih listkov. **Od skupnega števila volivcev je glasovalo 7,943.949 ali 66.1% za, 4,080.272 ali 33.9% pa proti. Rezultati volitev za III. nemški narodni kongres kažejo, da je bilo oddanih dve tretjini glasov za enotnost Nemčije, za sklenitev pravičnega miru in odhod okupacijskih čet.** Nemški demokratični tisk imenuje volitve 15. in 16. maja velik uspeh gibanja nemškega narodnega kongresa, ki se je razvil v kratkem času iz gibanja naprednih ljudskih množic v gibanje velikanske večine nemškega naroda.

Ko je sporočil uradno nepopolne podatke o volitvah, je rekel generalni sekretar nemškega narodnega sveta Wilhelm Kennen: »Te volitve niso konec, temveč začetek nove še živahnejše borbe narodnega sveta za enotnost, mir in suverenost Nemčije.

Imenovanje ameriškega visokega komisarja v Nemčiji

Washington, 18. maja. Bilten ameriškega zunanjega ministrstva poroča, da je predsednik Truman imenoval Johna Mac Loya za ameriškega visokega komisarja v Nemčiji. Imenovanje visokega komisarja na mesto nekdanjega poveljnika ameriških vojaških sil generala Claya je v skladu z Washingtonskim separatnim sporazumom med ZDA, Britanijo in Francijo o postavitvi zahodnih nemških con pod trojno upravo. Mac Loy je doslej zavzemal položaj predsednika »Mednarodne banke za obnovo in razvoj«. Novo dolžnost bo sprejel 1. julija. Hkrati bo tudi šef administracije Marschallovega načrta za zahodno Nemčijo.

Sodna obravnava proti 32 grškim rodoljubom v Atenah

Atene, 18. maja (Tass) Atenskemu vojaškemu sodišču so te dni izročili 32 rodoljubov, češ da so za hitlerjevske okupacije ubili ministra lutkovne vlade Bakosa in Pirunkisa ter šefa tedanje policije Anagnotopulosa.

3 je več kot 589

ali

informbirojevska matematika

V zadnjih mesecih je začela razsajati med pristaši famozne resolucije nova bolezen — »informbiritis litteraria«. Javlja se v nekaterih prestolnicah držav ljudskih demokracij, kjer v luči najnovejših »načel« merijo na vatle Cankarjevo naprednost ter nato neduhovito ponavljajo svoja »odkritja« o dogodkih pri nas. Kulturni delavci preteklosti in sedanjosti morajo biti vsak čas pripravljeni, da jim bodo v Sofiji, Bukarešti ali kje drugje določili stopnjo naprednosti ali revolucionarnosti, da bodo prišli na indeks v Pragi ail kaj podobnega.

»Informbiritis litteraria« se ne javlja samo v tem, da bolniki čutijo neodoljivo potrebo, da bi izdajali za Jugoslavijo dan na dan razne nove lističe, ampak so za to bolezen značilni tudi napadi strahu pred knjigami, ki govore dobro o Jugoslaviji. Notranje ministrstvo v Pragi je sicer šele prejšnji mesec postavilo na indeks prepovedanih knjig celo vrsto protisovjetskih in protikomunističnih publikacij, zato se je pa tej zamudi oddolžilo s tem, da je na isti indeks postavilo še brošure z referati tovarišev Tita, Kardelja in Djilasa na V. kongresu KPJ. Kajpak so v ČSR prepovedane tudi knjige čeških avtorjev, če ne lažejo o Jugoslaviji. Najlepši primer je vsekakor knjiga Karla Konrada »Sestkratni odmev« (Sestinásobná ozvěna), ki jo je izdalo založništvo KP Češkoslovaške. Konrad je bil leta 1946 s skupino čeških in slovaških pisateljev in likovnih umetnikov v naši državi; videl je naše življenje in se navdušil za nas ter tako tudi napisal. Knjiga o tem je bila natisnjena ravno v dneh, ko je izšla resolucija Informbiroja. Čeprav je prej založba pritiskala na tiskarne, da bi čim prej natisnile Konradovo delo, knjige nato niso pustili v prodajo. Danes počiva ta knjiga na prašnih policah skladišč kot priča nenavadnih »načel«, kakršna imajo kramarji, ne pa — komunisti.

Tudi sovjetski list »Literaturnaja gazeta« je zadnji čas obolel na imenovani bolezni, seveda v drugi obliki. Res da nikoli ni kaj prida poročal o Jugoslaviji. Vse, kar ve o naši kulturi, bi lahko spravili na največ tri strani ene številke »Literaturne gazete«. Dejstvo, da je v štirih letih vedel tako malo povedati o kulturnih naporih naših narodov, lahko prepustimo presoji zgodovine. Nikakor pa nismo slutili, da bo »Literaturnaja gazeta« zato igrala prvo violino v informbirojevskem orkestru; podvizala se je, da bi med sovjetskimi književnimi listi v tej sramotni gonji ne bila zadnja. Zdaj je pričela na četrti strani objavljati članke o kulturnem življenju v Poljski, Romuniji, Bolgariji, ČSR, Albaniji. Tako je n. pr. nedavno prinesla senzacionalno vest, da so »v zadnjem času« na Madžarskem izšle 3 (reci: tri) sovjetske knjige.

V Jugoslaviji, ki je »v imperialističnem taboru« in kjer divja »protisovjetska gonja«, je izšlo leta 1948 — **589 (petstodevetinosemdeset) sovjetskih knjig.** Sovjetska dela tvorijo 74% vseh prevodov, ki izidejo v FLRJ.

Ko piše o treh sovjetskih knjigah na Madžarskem, poudarja »Literaturnaja gazeta«, da je ena od teh delo M. Gorkega; to, da v naši državi izdajamo celotno delo Maksima Gorkega, »Literaturnaje gazete« sploh ne zanima.

Po vsem tem pridemo do zmedenega računa 589 proti 3. V informbirojevski matematiki je tri več kot 589. Izložbe vseh knjigarn v Jugoslaviji so polne sovjetskih knjig, ljudje jih kupujejo in berejo, toda »Literaturnaja gazeta« tega ne vidi.

Taka slepota ponižuje ta sovjetski književni list na stopnjo informbirojevskega priganjača. Naši ljudje, ki tudi čitajo »Literaturnajo gazeto«, pa niso slepi in vedo, da bo resnica o Jugoslaviji prodrla navzlic vsemu.

Volivna borba v Trstu

Angloameriške oblasti podpirajo italijanske reakcionarne stranke

Volivna komisija je razen nosilca kandidatne liste Slovansko-italijanske ljudske fronte Franca Štoke črtala tudi 16 kandidatov za Nabrežino

Trst, 19. maja (Tanjug) V nedeljo 12. junija bodo občinske volitve v Trstu, teden dni pozneje 19. junija pa v drugih občinah angloameriške cone Svobodnega tržaškega ozemlja. S to ločitvijo mesta od vasi hočejo angloameriške okupacijske oblasti izrabiti volivne rezultate v Trstu za pritisk na kmečko prebivalstvo.

Angloameriške okupacijske oblasti so privolile v razpis občinskih volitev šele po štirih letih na odločni zahtevi demokratičnih množic. Zavlačevale so razpis volitev in iskale ugodnega trenutka. Ta trenutek je nastopil, ko je Vidalijeva frakcionaška skupina po objavi resolucije Informbiroja povzročila razcep v protiimperialistični fronti. Okupacijske oblasti so izrabile nastalo stanje in vsilile tržaškemu prebivalstvu protidemokr. zakon o sestavi volivnih seznamov. Po tem zakonu **je dobilo volivno pravico okrog 30.000 fašističnih beguncev, ki jih ima reakcija v Trstu za svoja politična izzivanja.** Po istem zakonu so hkrati črtali **iz volivnih seznamov slovenske in italijanske antifašiste, ki so morali za fašizma zapustiti svoj domači kraj in so se vrnili šele po osvoboditvi mesta leta 1945.**

Volivna komisija, v kateri so izključno reakcionarni elementi, je črtala te dni iz volivnih seznamov okrog 2.000 antifašistov, ker jih je fašistično izredno sodišče obsodilo zaradi antifašističnega delovanja. Razen tega je komisija črtala nosilca liste Slovansko-italijanske ljudske fronte Franca Stoko in 16 slovenskih kandidatov na kandidatni listi za občino Nabrežina, ker so svoje izjave predložili v slovenskem jeziku, kakor tudi voditelja neodvisnega gibanja Teodorja Sporerja.

Angloameriški imperialisti skušajo na vse mogoče načine podpreti predvolivno kampanjo italijanskih reakcionarnih strank. Med predvolivno kampanjo je policija doslej aretirala več bivših partizanov in znanih antifašistov ter jih obtožila, da so aretirali različne fašiste in okupatorjeve sodelavce. Sedaj jih postavljajo pred sodišče, da bi s temi obravnavami posadili na zatožno klop antifašistično gibanje Trsta.

Italijanske reakcionarne stranke vodijo svojo predvolivno kampanjo z geslom, da je treba priključiti Trst Italiji. Pri tem jih podpirajo angloameriški uradni predstavniki, med njimi tudi poveljnik okupacijskih čet general Airey. Te stranke so prejele zadnje dni iz Rima 300 milijonov lir za svojo volivno kampanjo.

Fašisti uživajo v predvolivni kampanji popolno svobodo. 29. aprila so priredili člani fašistične gibanja »Movimento Sociale Italiano« v tržaški katedrali žalno mašo za Mussolinijem. Na poslopjih v Trstu razobešajo Mussolinijeve slike in pozdravljajo na ulicah s fašističnim pozdravom.

Razbijaško stališče Vidalijeve skupine potrjuje tudi dejstvo, da je ta skupina odklonila predlog Slovansko-italijanske ljudske fronte za enoten nastop vseh demokratičnih sil. Pri tem svojem početju uživajo Vidalijevi frakcionaši podporo Komunistične partije Italije, ki jim pošilja svoje govornike. Tako je govoril prejšnji teden na zborovanju vidalijevcev v Trstu komunistični predsednik beneške občine. Vidalijeva frakcija hoče povečati zmedo in razcep v demokratičnem taboru in se v svoji kampanji poslužuje v prvi vrsti laži ter klevet proti kandidatom Slovansko-italijanske ljudske fronte in proti Jugoslaviji.

Uradno sporočilo o volitvah v Bolgariji

Sofija, 19. maja. Bolgarska telegrafska agencija prenaša službeno sporočilo Prezidija Velikega sobranja o rezultatih volitev v okrajne ljudske svete v celi državi. Po sporočilu je od 4,784.861 voliivcev glasovalo 4,628.367, t. j. 96.73%. Za Domovinsko fronto je bilo oddanih 4,258.352 glasov ali 92%. Neveljavnih glasov je bilo 37.016.

Papežev blagoslov generalu Francu

Rim, 18. maja (Tanjug) Papež Pij XII. je poslal danes generalu Francu »posebni blagoslov in želje za nove uspehe«. Papež je v eno uro trajajočem prisrčnem razgovoru s Francovim prosvetnim ministrom Don Ibanezom izjavil, da občuduje vodjo španskih fašistov. Franco je po svojem ministru izročil papežu darila kot priznanje za njegove »velike zasluge za Španijo«.

V Lombardiji stavka 400 tisoč kmetijskih delavcev

Rim, 18. maja. (Tanjug). Več ko 400.000 kmetijskih delavcev in polovinarjev v Lombardiji in v dolini reke Pad je pričelo danes stavkati, ker veleposestniki niso hoteli sprejeti delavskih zahtev. Federacija kmetijskih delavcev poudarja v svojem poročilu, da so kmetijski delavci pripravljeni na odločno borbo vse dotlej, dokler ne bodo izpolnjene vse delavske zahteve.

V splošno stavko so stopili danes tudi kmetijski delavci v Romaniji in v pokrajini Vercelli. Razen članov sindikatov Generalne konfederacije dela sodelujejo v stavki v velikem številu tudi delavci, včlanjeni v demokrščanskih sindikatih.

Pietro Nenni - generalni sekretar socialistične stranke

Rim, 18. maja. (Tanjug). Pietro Nenni je bil danes izvoljen za generalnega sekretarja italijanske socialistične stranke. Na današnji seji je novo vodstvo stranke, ki je bilo izvoljeno na kongresu v Firenci, določilo za predstavnike socialistične stranke v komiteju za skupno akcijo s Komunistično partijo Pietra Nennija, Lellia Bassa, Rodolfa Marandija in Sandra Pertinija.

Generalna skupščina OZN je zavrnila načrt Bevin-Sforza za razdelitev italijanskih kolonij

New York, 18. maja. (AFP). Generalna skupščina OZN je danes s 37 glasovi proti 14 (7 delegatov se je vzdržalo glasovanja) zavrnila načrt Bevin—Sforza o razdelitvi bivših italijanskih kolonij. Čeprav so bili nekateri deli tega načrta prej sprejeti, je bil načrt zavrnjen v celoti.

Na zasedanju komisije OZN za mamila je bil ponovno soglasno izvoljen za predsednika te komisije jugoslovanski delegat Stane Kraševec.

Organizacijska vprašanja

OBVESTILA IOOF SLOVENIJE ORGANIZACIJAM OF

Navodila gozdnim gospodarstvom in gozdnim upravam za pomoč sanitarni inspekciji pri organizaciji zdravstvene službe

Za brezhibno poslovanje zdravstvene službe v mesecu gozdarstva je nujno potrebno in strogo obvezno, da se vsa gozdna gospodarstva in uprave ravnajo po naslednjih navodilih:

1. Za pravilno izvajanje zdravstvene službe so odgovorni okrajni sanitarni inštruktorji v področju svojega okraja. Gozdna gospodarstva in uprave morajo nuditi sanitarnim inšpektorjem vso pomoč pri organizaciji in izvajanju zdravstvene službe.

2. Pri vsaki brigadi naj se takoj določi sposoben tovariš, ki bo upravljal funkcijo sanitetnega referenta. Njegovo delo naj bo predvsem prva pomoč in skrb za higieno v brigadi.

3. Sanitetni referent naj določi vsaki desetini higieničarja, ki bo poleg svojega rednega dela odgovoren za higiensko stanje svoje desetine.

4. Brigadni sanitetni referent prejme od svoje gozdne uprave torbo s sanitetnim materialom za prvo pomoč.

5. Pri vsaki gozdni upravi naj se takoj organizira zasilna ambulanta s parležišči. Kadar je pri sedežu uprave že ambulanta državnega zavoda za socialno zavarovanje, se je poslužiti te. Ministrstvo za ljudsko zdravstvo bo poslalo gozdnim gospodarstvom medicinske sestre, ki bodo prinesle s seboj ali oskrbela za ambulante potrebni sanitetni material. Gozdna gospodarstva so odgovorna za takojšnjo razmestitev medicinskih sestra po tistih gozdnih upravah, kjer se bodo upravljala gozdna dela. Gozdne uprave pa so dolžne oskrbeti poleg prostorov za ambulante tudi bivališče in prehrano medicinskim sestram.

Glavna direkcija za nabavo in razdeljevanje sanitetnega materiala bo odposlala sanitetni material za brigade gozdnim gospodarstvom. Materialu bo priložen razdelilnik, po katerem je treba razdeljevati omenjeni material preko gozdnih uprav brigadnim sanitetnim referentom. Materialu, namenjenemu za vsako brigado, je treba še dodati po 10 g jodove tinkture ter po 100 g bencina, kar je nabaviti na stroške gozdnih gospodarstev v najbližjih lekarnah. Gozdna gospodarstva so odgovorna za razdeljevanje tega sanitetnega materiala.

6. Porabljeni sanitetni material dopolnjujejo brigadni sanitetni referenti v ambulantah pri gozdnih upravah.

7. Vsako gozdno gospodarstvo mora imeti za primer potrebe stalno pripravljeno motorno vozilo za prevoz bolnika ali poškodovanca iz ambulante pri gozdni upravi v najbližjo bolnišnico. V ta namen morajo gozdna gospodarstva organizirati stalno telefonsko zvezo z gozdnimi upravami.

8. Nikakor se ne smejo ponavljati primeri, da nalete sanitetni inšpektorji pri svojih zahtevah na nerazumevanje in odklonilno stališče gozdnih gospodarstev ozir. uprav, kakor je bil primer v Mariboru in Kočevju.

Zavarovanje frontovcev, ki so na gozdarskem delu v mesecu gozdarstva

V mesecu gozdarstva bo zaposlenih pri različnih gozdnih gospodarstvih pri poseku, izdelavi, spravilu in prevozu lesa, popravilu cest ter gradnji barak in sploh pri vseh gozdarskih delih, ki so v zvezi z gozdarskim mesecem, okrog 20.000 frontovcev.

Gozdarski resor je vse te frontovce zavaroval pri Državnem zavarovalnem zavodu v poslovalnici Ljubljana, tako da za slučaj nezgode, pri kateri frontovec utrpi trajno invalidnost, prejme do 50.000 din, v slučaju smrti pa njegovi svojci 25.000 din.

S tem ukrepom je deležen zavarovanja vsak frontovec, ki se je udeležil dela v zvezi z gozdarskim mesecem, ne oziraje se ali je kmet, delavec, uslužbenec ali podobno.

To skupno zavarovanje velja tudi za vse tiste prostovoljce ki hodijo ob nedeljskih akcijah na delo na območja posameznih gozdnih gospodarstev ali lesno industrijskih obratov. To zavarovanje velja brez razlike za vsakega, ne oziraje se, če je že plačnik pri kakšnem zavodu za zavarovanje in sploh tistih, ki dosedaj niso bili vključeni pri zavodu za zavarovanje.

KULTURNI PREGLED

„Gorje pametnemu"

(Ob premieri komedije A. S. Gribojedova)

Osma in zadnja letošnja redna premiera v našem dramskem gledališču nas seznanja z eno najdragocenejših umetnin svetovnega repertoarja, s komedijo A. S. Gribojedova »Gorje pametnemu«. Komedija slovi tudi pri nas, poznali pa smo jo vse doslej le po izvirniku in tujih prepesnitvah. Novi prevod Josipa Vidmarja, napisan v lepih, v nekaterih prizorih prav blestečih, duhoviti dikciji izvirnika skoraj enakovrednih slovenskih verzov, je izšel pred tedni v knjigi in odprl Gribojedovu pot tudi na naš oder.

Komedijo samo, ki jo je spremljalo ob natisu in uprizoritvi že nekaj podrobnejših razlag, smo tudi na tem mestu že kratko označili. Oglejmo si ob njenem krstu v slovenskem gledališču predvsem družbo, ki jo je razgrnil Gribojedov pred nami in pretehtajmo, koliko je uspelo našim igralcem in režiserju oblikovati tipe in karakterje iz te družbe na našem odru.

I. A. Gončarov, avtor »Oblomova«, eden najboljših komentatorjev Gribojedova, je zapisal o komediji, da je »ogromna slika, katere platno obsega dolgo razdobje ruskega življenja od Katarine do imperatorja Nikolaja«. Danes vemo, da je bilo to »dolgo razdobje« še vse razsežnejše: komedija Gribojedova je bila prav tako živa slika, prav tako veren prerez družbe njegovega časa, čeprav jo je prekril carski cenzuri na ljubo z rahlo patino preteklosti, in je ostala živa še dolgo potem. Ni slučaj, da najdemo v delih Vladimira Iljiča Lenina blizu tristo citatov prav iz komedije »Gorje pametnemu«: bili so mu opora v borbi s političnimi in idejnimi nasprotniki-sodobniki. Družba, kakršno je narisal Gribojedov 1824. leta, je živela in krmarila v carski Rusiji vse do oktobrskih dni 1917. leta.

Vsej tej pisani družbi nasproti — visokim državnim uradnikom carja Aleksandra, njegovim polkovnikom in knezom, zgovornim kneginjam in groficam, blebetavemu Repetilovu in Antonu Antonoviču Zagoreckemu, »ki ga vsi prezirajo in vsi sprejemajo«, Molčalinu z upognjenim hrbtom in vdanim nasmehom in lepi Sofji Pavlovni — vsem tem nasproti stoji Gribojedov sam; v naši komediji mu je ime Aleksander Andrejevič Čacki.

Čacki je med vsemi junaki klasične ruske književnosti tiste dobe najbolj pozitiven, bojevit, tvoren člen človeške družbe. Že Gončarov, ki je analiziral karakter Čackega ob dveh drugih znamenitih podobah ruskega slovstva, ob Onjeginu in Pečorinu, »junaku našega časa«, je poudaril njegov zdravi odnos do vseh človeških stvari, od ljubezni do družbene morale. Ta »vroč, plemenit, dober, pameten fant«, kot je zapisal o njem Puškin, je zrasel iz gibanja dekabristov, ruske revolucionarne skupine zgodnjega devetnajstega stoletja, o kateri je Lenin pozneje dejal: »Ozek je krog teh revolucionarjev. Strašno daleč so od ljudstva, toda njih delo ni propadlo.« Gribojedov je bil blizu dekabristom. Njegov Čacki je neposreden izpovedovalec njihovih idej.

V naši interpretaciji, ki je prvi poskus upodobitve te vloge na slovenskem odru, je bila osvetljena podoba Čackega vse preveč z ene strani. Naš Čacki (S. Jan) je predvsem ljubimec, ob tem še razgledan svetovljan, intelektualec iz širokega sveta, manj srečno pa je interpretiral tisto drugo, bistveno črto vloge, ki jo je dobro označil Bratko Kreft v »Gledališkem listu«: »Čacki ne protestira zgolj iz osebne čustvene prizadetosti... za njegovo osebno prizadetostjo je čutiti pokolenje takratnih mladih in mislečih ljudi, hkrati pa tiče za vsem tem objektivna socialna nasprotja takratne družbe, zgrajene na fevdalizmu in tlačanstvu... boj, ki ga bije Čacki zoper Famusova iz dobe Aleksandra, ni v bistvu vezan na tisto dobo, marveč je v bistvu boj naprednega človeka z zlobo in neumnostjo ljudi, z vladajočo temo in mračnjaštvom, z zaostalimi socialnimi razmerami — skratka z vsem, kar je v družbi negativnega.«

Te, poglavitne črte v karakterju Čackega naša interpretacija ni izčrpala. Janov Čacki je bil uglajen in brezhiben v obvladanju odrskega prostora, virtuozen v družabni konverzaciji, podčrtal je intelekt svojega junaka, bistvu vloge pa se je, tako kot velja to za njegovega Linharta, oddaljil. Živo revolucionarnost, iskrečo človeško toplino je prekrivala v mnogih prizorih utrujajoča retorika monologov, ki gredo res že tudi v besedilu samem včasih navzkriž z zakonitostmi dramaturške gradnje. Tista »ponosna smelost v osebi Čackega, plemenito ogorčenje nad vsem nizkotnim«, kar je sodobnika Gribojedova, dekabrista A. A. Bestuževa »prevzelo do dna duše« — vse to je bilo v naši uprizoritvi komaj nakazano.

Težavna in hkrati za igralca tako vabljiva vloga Čackega, s katero je dožível véliki Kačalov — v dveh različnih interpretacijah — dva neuspeha, je bila tudi ob prvi uprizoritvi komedije na slovenskem odru osvetljena le z ene strani in ni zagorela s polnim plamenom.

Če odštejemo drobne, vendar zelo živo pisane in s krepkim posluhom za odrsko dinamiko oblikovane podobe, ki jih srečamo le na sprejemu pri Famusovu, stojijo Čackemu nasproti predvsem trije po svojem položaju in zunanji karakteristiki precej različni, v bistvu pa hudo sorodni tipi iz ruske družbe tistega časa: Famusov, Molčalin, Skalozub. Njim govori Čacki, v spopadih z njimi se nam razodevajo najtipičnejše poteze njegovega značaja.

Famusova, tega »lovca za položaji«, ki opravlja posle predstojnika državne pisarne, sicer pa skrbi le za svoje udobje in ugled svoje hiše, skratka za to, kaj misli o njem »kneginja Marja Aleksevna«, to se pravi, kaj sodijo moskovske opravljivke, je igral S. Sever. Njegovo vlogo lahko štejemo za najizrazitejšo in tudi metniško najbolj polno, bila pa je vendarle le nova varianta doktorja Spigelskega iz »Meseca dni na kmetih«, hkrati pa — in to še bolj — nova varianta mr. Josepha Jacobsa iz »Otoka miru« z nekaterimi detajli, ki spominjajo na njegovo znamenito kreacijo Krutickega v »Lisjaku«. Ob njej se odpira vprašanje, ali je smiselno, da nalagamo karakternemu igralcu takih kvalitet, ki je dal v eni sami sezoni že štiri krepke, tako težavne in tako različne vloge kot so Jerman in Spigelski, Matiček in Jacobs in je bil tako skoraj sleherni večer na odru — zdaj še novo vlogo?

Če pa že, ima Gribojedov zanj ob Čackem še drugo vlogo, v kateri bi ga radi videli: Molčalina. Medtem ko je Famusov v bistvu le tip iz te družbe, ki jo razgrinja Gribojedov pred nami, je Molčalinova vloga karakterna, manj razsežna po besedilu, pa vendarle hvaležna in hudo zahtevna obenem. Molčalin je ostal v naši uprizoritvi nedodelan, čeprav pomeni za igralca samega (D. Bitenc) nov, opazen korak navzgor. Bil je izrazito močnejši v scenah z družabno masko, torej tam, kjer »igra«, kakor v tistih, kjer se razkrije njegov resnični karakter in bi morala prerasti teatralika v pristnejše igralsko doživetje. Nekaj režiji, nekaj našim igralcem je treba pripisati medlost nekaterih sicer čudovitih scen. En sam primer: znameniti razgovor o Tatjani Jurjevni (med Čackim in Molčalinom) je ostal v naši uprizoritvi skoraj neopažen.

Zrelo, vendar nekoliko problematično interpretacijo vloge polkovnika Skalozuba je dal J. Cesar. Zdi se predvsem, da značaj tega predstavnika družbene plasti, ki jo Čacki z besedo

„Kdor je za socializem, ta gre z nami!"

Petero kočevskih gozdarskih brigad je odšlo v boj za kubike lesa

V najoddaljenejše kraje kočevskega okraja so odšli po brigadirje s kamioni. V dolino Kolpe so odšli ponje že v ponedeljek proti večeru, da bodo v torek zjutraj, ko bo zbor okrajnih kočevskih brigad, že zgodaj na mestu. Vasi v dolini Čabranke in Kolpe so v vojni največ pretrpele. Italijani so jih do tal požgali, prebivalce pa odpeljali v internacijo na Rab. Vse — može, žene in otroke. Vrnili se niso vsi, kar pa jih je prišlo nazaj, so bili močna opora partizanskim edinicam. Vsi do zadnjega so bili vključeni v Fronto in z njo aktivno sodelovali.

Tudi danes so te vasi najboljše, najbolj zavedne. Vaščani so dobri frontaši, kar so dokazali tudi zdaj, ko so se z velikim razumevanjem odzvali pozivu Fronte za vstop v gozdarske brigade. Aktivisti, ki so imeli nalogo zbrati prostovoljce za brigade, tam doli niso imeli dosti dela. Razložili so jim na sestanku potrebo ustanavljanja brigad in ljudje so razumeli.

V Papežih se jih je prijavilo dvajset. Predsednik in tajnik krajevnega odbora sta bila prva med njimi. Ko bosta delala v gozdu, bo namesto njiju opravljal tajniške posle vaščan, ki si je pred časom pohabil roko in ne more z njimi v brigado. Vse to so uredili na enostaven in preprost način. Kamione, ki so jih prišli iskat, so pričakali z zelenjem in rožami. Okrasili so jih. Iz deske pa so izrezljali veliko žago in jo razpeli čez vso širino kamiona. Nanjo so napisali: »Naša brigada napoveduje tekmovanje vsem ostalim okrajnim brigadam!«

Tudi iz Osilnice jih je odšlo tri in trideset, med njimi tudi predsednik krajevnega odbora, katerega bo po štirinajstih dneh dela zamenjal tajnik. Tako sta se dogovorila. Tudi oba osilniška cestarja sta med seboj sklenila, da bo eden vzdrževal vso, približno 10 km dolgo cesto od Zamosta do Mirtovičev, da se bo drugi lahko posvetil delu v gozdu.

Jože iz Bosljive Loke se je komaj pred nekaj meseci poročil. Kako naj bi zdaj odšel in pustil mlado ženo samo doma? Možje so ga vabili in Jože je moral vse dni misliti na brigado. Da bi ostal doma, ko bodo drugi odšli. Potem pa se je nanagloma odločil.

Tudi nekaj deklet je odšlo z njimi. Ena je že med potjo sklenila, da se ne vrne več nazaj. Ostala bo nekje v proizvodnji.

Na hišnem pragu je stala žena, ob njej pa je jokalo dekle. Gledali sta, kako se vzpenjajo na kamion med vriskajoče brigadirje vaščani. Eden od njih je takrat zaklical:

»Kdor je za socializem, ta gre z nami!...«

Žena se je po strani ozrla v hčer. Vedela je, da bi hčerka odšla, če ji ne bi že vse dni branila. Zato joče. V hipu se je odločila. Pristopila je h kamionu in poklicala sekretarja.

»Kaj bi šla tudi moja lahko z vami? Ne bom ji več branila. Je še čas?«

»Zakaj pa ne, mamica. Kar pride naj. Pripravi naj se in pride na okraj. Poslali jo bomo tja, kjer bodo delali ostali vaščani...«

Ko je avto odpeljal, dekle ni več jokalo. S srečnim nasmehom je mahalo za njimi, ki so odhajali.

»Na svidenje! Jutri se vidimo!«

Po vseh vaseh, kjer so vozili kamioni, po dolinah Čabranke in Kolpe, so jih vaščani pričakovali. Spremljali so svojce, pozdravljali sosede in jim naročali, naj se izkažejo.

»Doma ostajajo samo tisti, ki si ne želijo boljšega življenja v novi Jugoslaviji...« je bilo priljubljeno geslo brigadirjev, ki so ga vzklikali v vaseh, skozi katere so vozili. Morda je bilo takrat marsikoga, ki jih je slišal, v srcu sram svoje slabosti.

V torek so vse dopoldne prihajali kamioni v Kočevje, brigadirji iz ribniške doline pa so se pripeljali z jutranjim vlakom. Med njimi ni bilo toliko sproščene živahnosti, kakor med Čabranci, vendar so se na zbirališču za gimnazijo tudi ti razživeli. Sodražani so pripeljali s seboj celoten orkester, ki je tudi na zbirališču neprestano igral »udarne«, zabavat pa jih je prišla tudi kočevska mladinska godba »Proletер« in gimnazijski pevski zbor.

Brigadirji so se urejevali v brigade in čete. Vsaka nova skupina, ki je prišla na zbirališče, se je takoj združila v posamezne čete in nato v brigado. Najboljše med seboj so določili za komandante brigad in komandirje. Značke so jim tovarišice takoj prišile na rokave. Tako so ustanovili pet brigad, ki so jim tudi imena takoj zbrali.

Peter Čero vodi prvo brigado stotridesetih brigadirjev. Njegova brigada nosi ime Jožeta Seška, padlega kočevskega rojaka. Sestavljajo jo frontovci Dolenje vasi, Goriče vasi, Rakitnice in Stare cerkve. Komandant Čero in njegovi brigadirji so si svesti, da bo brigada častno nosila ime padlega junaka Seška, da bo vse ostale posekala. Nevaren tekmec jim je brigada Staneta Kavčiča, ki jo vodi komandant Zemljak - Domen, nekdanji komandant partizanskega jurišnega bataljona. Njegove brigadirje so že takoj, ko jih je on prevzel, začeli imenovati »juriščače« in se zavedati, da jim bodo najbolj nevarni tekmeci. Tudi Domen je bil ves dan dobre volje, saj je dobil v svojo brigado zavedne frontovce iz Papežev, Osilnice, Bosljive Loke, Banje Loke in vseh tistih najboljših vasi.

Ostale tri brigade nosijo imena Staneta Rozmana, Vidaniča in Majde Šilc. Ime Majde Šilc je prevzela brigada, v kateri so njeni rojaki iz Gore in okolice.

Po kosilu so posedli kamione med živahnim pogovorom in grožnjami, kdo bo koga posekal. Razvili so zastave in zapeli. Na enem izmed kamionov so nekateri kar po svoje zaokrožili:

»Prej pa ne gremo dam,
da bo dosežen plan...«

Hitro se so znašli v pesmi. Rekli so, da se bodo v delu prav tako.

Približno ob treh popoldne so se odpeljali. Dve brigadi na Rog in tri brigade v borovške Ravne. Na križišču so si še pomahali drug drugemu, si zabičali, češ, pazite se nas in kamioni so odbrzeli — prvi na levo, drugi na desno.

V soncu, ki je prav tiste dni spet zasijalo po nekaj mrzlih, deževnih dneh, se je bliskalo orodje. Cepini, žage in sekire. Vse brigade so bile kar dobro oborožene z njimi. Brigadirji so jih prinesli od doma s seboj in je tako odpadla skrb, kako brigade opremiti z orodjem.

Kmetje — zadružniki obdelovalne zadruge »Mirko Bračič« v Livoldu so jih veselo pozdravljali. Star možakar je gnal krave v ograd in jim spotoma zaklical:

»Glejte, da ne greste zastonj! Da bo kaj videti, ko se boste vrnili...«

»Le nič se ne bojte, očka, za nas. Saj ne gremo na izlet...« so še utegnili zaklicati in že so bili mimo.

Mlada zadružnica je plela na njivi. Vstala je in jim pomahala v pozdrav z živordečo ruto, ki si jo je snela z glave:

»Dobro srečo, tovariši!...«

Močan vrisk ji je odgovoril na njen pozdrav.

Dolga je bila pot čez kočevsko planoto. V Kočevski Reki so se ustavili in naložili hrano za prve dni.

»Le glejte, da ne bomo lačni! Prazna vreča ne stoji pokonci! Veseli nas boste, samo za hrano glejte...!« so med smehom klicali uslužbencem gozdne uprave svoja naročila.

»Ne bojte se, vaša prehrana je naša skrb,« so jim ti zagotavljali.

Potem pa spet naprej, na pot. Mimo požganih hiš, ciganskih selišč, čez Borovec in Ravne. Nekateri so odšli še dalje, prav na delovna mesta, Domnova brigada pa je ostala v Ravnah, kjer je prenočevala v barakah. Mrak je že padal, da so si komaj še videli skuhati večerjo.

Prihodnji dan pa že ob prvem svitu na pot, prav na delovno mesto, saj je bil naslednji dan že prvi delovni dan, prvi dan težke bitke za kubike in norme.

—vbš.

Grosupeljske brigade so pripravile že 600 m³ lesa za izvoz

Tri grosupeljske brigade — Rozmanova, Tomšičeva in Dakijeva so na Mestnem vrhu na Kočevskem. Taborišče — lične lesene barake so si brigadirji lepo uredili. Na vidnem mestu visi stenčas, ki je vsak dan izmenjan. Največ dopisov prispeva druga brigada. Delo je zadovoljivo organizirano. Brigadirji so prinesli s seboj precej orodja, tistim pa, ki ga niso prinesli, je žal, ker z dobrim orodjem, ki si ga navajen, dosežeš večji delovni uspeh. Brigadirji so prinesli s seboj tudi orodje za izdelavo toporišč ter niso zaradi tega navezani na gozdno upravo.

Brigade so v treh dneh dosegle znaten uspeh. Posekale in pripravile so za transport nad 600 m3 lesa. Največ izkušenih delavcev in največje delovne uspehe ima Rozmanova brigada, saj je posekala nad 250 m3 lesa, je pa številčno najmočnejša (72 brigadirjev). Za njo ne zaostaja prva brigada, v disciplini in v kulturno prosvetnem delu pa vodi druga brigada, ki je sestavljena iz fizično šibkejših brigadirjev in brigadirk. Zevnikova skupina iz Velikih Lašč je sestavljena iz 5 tovarišev in je pripravila na ugodnem terenu z dobrim orodjem v enem dnevu 22 m3 lesa. Mnogi so se že zavezali, da po sedanjem delu še nadalje ostanejo v gozdarstvu.

Brigade so dobro oskrbovane, kar je zasluga dobrih ekonomov ter predvsem okrajnega komiteja KPS Kočevje in gozdne uprave, ki nudita brigadirjem vso pomoč. Da bo dosežen še večji učinek dela, si bodo brigade med seboj pomagale z izmenjavo strokovnih gozdnih delavcev. Posamezne brigade tekmujejo med seboj, prav tako tudi čete. Sprejele so tekmovanje sežanske Vojkove brigade. Poglobile bodo predvsem politično kulturno delo. Maršalu Titu so brigade poslale čestitke k rojstnemu dnevu. Vsak večer se brigadirji zberejo ob tabornem ognju in si med petjem partizanskih in narodnih pesmi pripovedujejo partizanske doživljaje, z razgovorom o dnevnem delu pa si krepijo delovno zavest, predanost Fronti, Partiji in našemu vodstvu. Delo v brigadah nam ustvarja še zavestnejše borce za socializem.

V nedeljo bo obiskala svoje brigade kulturna umetniška skupina iz Grosupelj in jim v zahvalo za njihov trud nudila popoldne kulturno in umetniško razvedrilo.

Gradnja velike hidrocentrale na Drini

Na Drini, nedaleč od Zvornika, so lani začeli graditi veliko hidrocentralo Drina III. Že leta 1947 so geološko preiskali ves teren zlasti pa dno Drine in obrežja ter dnevno proučevali vodni tok. Lani v jeseni pa so se začela dela za zajezitev stavbne jame, ki je danes že osušena in jo ščiti visoka zagatna stena iz betona. Ta zagatna stena je presekala tok Drine do polovice in ga v celoti odvrnila na drugo stran. Gradnja te zagatne stene je predstavljala najtežje delo. Delavci so se morali neprestano boriti z deročo vodo in so delali brez prekinjenja v treh izmenah. Težave so bile zlasti tam, kjer je bilo dno iz gramoza in je voda udirala izpod zagatne stene. Toda navzlic težkočam so delo uspešno končali do jeseni, ko so še povišali betonski jez. Pri delu so jim priskočile na pomoč enote Jugoslovanske armade, ki gradijo progo Šamac—Koviljača—Zvornik. S skupnimi napori so naposled ukrotili reko. Še med zimo so nadaljevali delo, da zamašijo še vse odprtine, kjer je uhajala voda. Pri tem delu jih nista ovirala ne mraz, ne mrzla voda. K uspehu so pripomogle tudi tri posebne frontovske brigade, in sicer radjevska, bosanska in valjevska.

Prvi spomladanski dnevi so omogočili zopet tempo dela. Zaprli so poslednja mesta, kjer je uhajala voda izpod zagatne stene na področje stavbne jame. Še hitrejši tempo dela pa bo kmalu omogočila nova železniška proga, ki jo gradijo enote Jugoslovanske armade. Že lani so borci JA zgradili spodnji ustroj nove normalnotirne proge od Šabca do Banje Koviljače, kjer sedaj že polagajo tir. Še pozimi pa so začeli graditi drugi krajši odsek proge od Koviljača do Zvornika, kjer je treba zgraditi več predorov in drugih večjih objektov. Ko bo stekla nova železnica od Šabca do Zvornika, bo bistveno olajšan dovoz gradbenega materiala za gradnjo hidrocentrale in s tem pospešen potek gradbenih del.

Strumičani grade cesto

Organizacija Ljudske fronte Strumice je organizirala veliko akcijo svojih članov za dograditev 1200 m dolge ceste, ki bo velikega gospodarskega pomena za ves okraj.

Rejna postaja svinj v Brestu pri Igu je med najboljšimi v Sloveniji

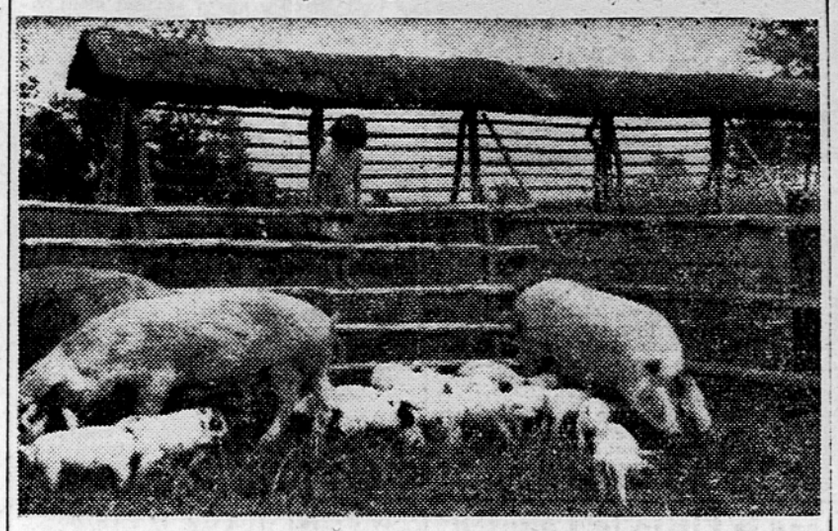

Rejna postaja svinj v Brestu pri Igu ni sicer največja, vendar pa je ena izmed najboljših v Sloveniji. Postaja je bila ustanovljena lansko jesen, ko so nakupili 180 prašičev, po večini še mlade. Od takrat so priredili še 40 repov in poslali v klavnico 155 pitancev, ki so tehtali vsak po 180 do 200 kg. Sedaj rede skupno 210 svinj in 400 odojkov ter od prvih 50 pitancev, 40 brejih in 48 plemenskih svinj.

Že samo iz teh podatkov vidimo, kakšne uspehe je dosegla rejna postaja v Brestu, saj so zredili v razmeroma kratkem času veliko število svinj. Posebne uspehe so dosegli pri reji mladičev. Po normi pogine običajno 8% mladičev. Zaradi skrbne nege mladičev in vsakodnevnega čiščenja svinjaka pa so na postaji poginili samo trije odojki od 1100, kar je 0,1%. S tem so pridobili celih 32 repov kar je zelo velik uspeh in na kar so na postaji v resnici lahko ponosni. Mladiče bodo, ko bodo stari 2 meseca, sortirali za pleme ali zakol. Slednje bodo takoj nato začeli pitati s koruzo, otrobi in drugimi redilnimi krmili. Zadnje mesece pred zakolom pa dodajo še posebno veliko koruznega zdroba. Tako bodo zredili z racionalnim izkoriščanjem hrane 200 kg težke prašiče v osmih mesecih.

Prašiče, ki so določeni za pleme, pa krmijo predvsem s krmilno peso, repo, korenjem in pomijami. Tudi odojki imajo zadosti izdatnega krmila, zaposleno osebje pa redi prašiče po vseh osnovnih smernicah in pravilih umne prašičjereje. Večkrat pokladajo svinjam tudi neprekuhano zelenjavo, travo, solato, radič, zelje, ohrovt, špinačo in podobno, da dobijo zadosti vitaminov. Prašičem pokladajo hrano trikrat na dan.

Veliko težavo povzroča postaji zaenkrat pomanjkanje vode, ki jo morajo voziti pol ure daleč. Za kuhanje krme in čiščenje svinjakov pa jo potrebujejo mnogo. Tako vzame donašanje vode veliko časa. Letos bodo zato zgradili na postaji laški vodnjak.

Največje zasluge za te uspehe ima upravnik postaje Anton Drašler in vsi ostali nameščenci, ki so požrtvovalno zredili v sedmih mesecih tako veliko število svinj, sezidali razna gospodarska poslopja in pri tem stalno prekoračevali normo. Norma za enega delavca je krmljenje in vzreja 50 svinj, na postaji pa redi ena oseba povprečno 66 svinj. Najboljša delavka je Tončka Rozinka, ki je na postaji že od začetka.

Upravnik Anton Drašler je prišel na postajo jeseni. Takrat je bilo tam zelo slabo stanje. Z dvema delavcema se je lotil težkega dela. Najprvo so zasilno popravili stari svinjak. V njem so večkrat izbruhnile razne bolezni, ki so jih le s težavo, a brez izgub zatrli. Svinjak je bil tudi vlažen, kar je povzročalo neodpornost svinj zoper bolezni. Tudi kanalizacija v svinjaku ni bila urejena.

Zato so takoj zgradili nov, večji, lepši, moderno urejen svinjak. Načrt so napravili sami. Dolg je 32 m in ima prostora za 100 svinj. Nedvomno je vzreja v tako velikih svinjakih ekonomična in cenejša kakor v majhnih. Posebno dobro je urejena ventilacija, ker je svinjak vedno suh in ni nevarnosti za bolezni. Naprava za ventilacijo prostora, podobna dimniku, je na strehi. Spodnji del svinjaka je zidan. Tla so cementna in prepredžena z dobro urejeno kanalizacijo.

Razen svinjaka so jeseni in spomladi zgradili še dva velika silosa za deset vagonov krme, klet, konjski hlev, goveji hlev in svinjsko tekališče, v katerega spuščajo prašiče vsak dan po nekaj ur. V letošnjem načrtu je gradnja štirih novih svinjakov za 400 prašičev, moderno higijenično gnojišče in povečano tekališče. Potem bo rejna postaja v Brestu pri Igu ne samo ena najboljših, temveč tudi ena največjih v Sloveniji.

Obvezna oprema industrijskih izdelkov s proizvajalno znamko

Da se olajša nadzorstvo glede kakovosti industrijskih izdelkov, je predsednik zvez. plan. komisije na podlagi uredbe o določitvi in kontroli kakovosti izdelkov izdal odločbo, po kateri se morajo opremiti s proizvajalno znamko v odločbi navedeni industrijski izdelki, ozir. skupine izdelkov. Med izdelki, za katere velja obvezna oprema s proizvajalno znamko so vsi izdelki kovinske predelovalne industrije in elektroindustrije, na katerih se da tehnično vtisniti znamka ali pritrditi ploščica z znamko, nadalje vsi izdelki živilske in kemične industrije, ki pridejo v trgovino v izvirnem tovarniškem pakiranju, vsi embalažni in luksuzni stekleni izdelki, nadalje pnevmatike, gumijasti izdelki za obutev, zgornje in spodnje usnje in vse vrste obutve, med tekstilnimi izdelki pa konfekcija obleke in perila, trikotaža ter ter volnene, svilene in bombažne tkanine, vendar samo tiste, ki se izdelujejo v stalni določeni kakovosti. Od izdelkov lesne industrije morajo biti opremljeni s proizvajalno znamko furnirji, vezane plošče, panelne plošče, pohištvo ter izdelki embalaže. Prav tako morajo biti opremljeni s proizvajalno znamko vsi medicinski proizvodi. Med rudarskimi in metalurškimi izdelki pa velja obveznost opreme s proizvajalno znamko za: premogov briket, blister baker, zlato, srebro, svinec, cink, bismut, antimon ter elektrode in palice za varjenje iz bakra, medi in aluminija.

S proizvajalno znamko in spremno listino pa morajo biti opremljeni naslednji izdelki težke industrije: orodna jekla, stroji, aparati in železne konstrukcije.

Za vse izdelke, ki se pošiljajo kot rinfuza pošiljke v cisternah ali nepakirani in jih tehnično ni mogoče opremiti s proizvajalno znamko, morajo podjetja opremiti s spremno listino.

Ustanovitev višje šole za zunanjo trgovino

Zvezna vlada je izdala uredbo, po kateri se zaradi priprave in vzgoje kadrov v ministrstvu za zunanjo trgovino, njegovih ustanovah in podjetjih ter v drugih ustanovah, ki se ukvarjajo z uvoznimi in izvoznimi posli, ustanovi višja šola za zunanjo trgovino v Beogradu. Šolanje v tej šoli bo trajalo dve leti oziroma 4 semestre. V šolo pa se bodo sprejemale osebe, ki imajo popolno srednjo ali srednjo strokovno šolo. Slušatelji šole bodo morali ostati določen čas na praktičnem delu v ministrstvu za zunanjo trgovino oz. njegovih ustanovah in podjetjih. Dobili bodo lahko tudi štipendijo ministrstva, njegovih ustanov in podjetij, kakor tudi drugih ustanov, ki se ukvarjajo z uvoznimi in izvoznimi posli.

Nad Beogradom se je utrgal oblak

Dne 18. t. m. okrog 21.30 se je nad Beogradom utrgal oblak. Neurje je zajelo del naselja Marinkove Bare in Dušanovac, Oblakovsko ulico, Dobropoljsko ulico, ulico Franchet d'Espereya in del Francoske ulice.

Pri tem so izgubile življenje štiri osebe in sicer Jelica Mažibrada, stara 18 let, devetletna Milica Djorić, Sonja Stojić, študentka medicine, in Nikola Šumenković, star 70 let. Zaradi neurja je bilo laže ranjenih 25 oseb.

Zaradi prisebnosti in nesebične pomoči meščanov, pripadnikov Jugoslovanske armade in Narodne milice število človeških žrtev ni bilo večje.

Neurje je povzročilo veliko škodo v ulici Stevana Prvovenčanog in Oblakovski ulici. Organi ljudske oblasti so spravili na varno vse osebe, ki so morale bežati iz stanovanj. Organizirali so tudi prehrano za oškodovane meščane.

Posebne komisije bodo ocenile škodo. Vlada LR Srbije in Izvršni odbor Ljudske fronte Beograda sta sklenila, da bosta dala meščanom, ki so bili prizadeti zaradi poplave, takoj vso potrebno pomoč.

PO SLOVENIJI

GORNJA RADGONA. Polet delovnega kolektiva Okrajne opekarne v Gornji Radgoni dokazuje, da je kolektiv razumel borbo delavskega razreda za ustvaritev boljše bodočnosti delovnega človeka. Svoj zastareli obrat razširja, modernizira in mehanizira, s čimer dviga proizvodnjo v možnosti in kakovosti, po drugi strani pa znižuje fizični napor delavca, znižuje število delovne sile in ceno svojim izdelkom. Že delna izpolnitev planiranih investicij je omogočila, da bo podjetje za 95 % prekoračilo najvišji predvojni plan, to se pravi, da se bo proizvodnja letos podvojila. Investicijski plan za prvo tromesečje je izpolnjen s 100 %, proizvodni plan za mesec april je pri zidni opeki s 120 %, pri strešni opeki s 103 %. Pri vseh uspehih se je najbolj izkazala devetnajsta »Stanekova« brigada, ki je zadnje tri mesece stalno presegala normo za 17,5 %. Poleg tega je pa še izven normiranega delovnega časa za izvedbo neodložljivih planiranih del prevažala razno gradivo. Samo v mesecu aprilu je ta brigada prevozila, natovorila in iztovorila nad tisoč ton raznega materiala. Brigada je bila za svoje zgledno delo proglašena za prvo udarno brigado okrajne opekarne. Njeni člani tovariši: Anton Strah, Jakob Pajek, Peter Sert iz Zbigove ter Jože Lazar iz Meiov, Miha Seger iz Lomanoš in Konrad Duh z Jančevega vrha so postali letos prvi udarniki. Poleg udarniških izkaznic so prejeli 12.000 din nagrade. Uprava je nagradila še nadaljnjih najboljših 32 delavcev z zneskom 25.000 din.

J. K.

SLATINA RADENCI. Prvega maja so odprli zdravilišče v Radenski Slatini. Že prvega dne je prišlo na zdravljenje 50 delovnih ljudi iz raznih naših podjetij, da si okrepijo zdravje. Zdravilišče, v katerem zdravijo predvsem bolezni srca, krvnih žil in krvnega obtoka ter zlasti živčne motnje srca, prebavo želodca ter ledvičnih in žolčnih kamnov, je pripravljeno, da sprejme lahko naenkrat do 400 ljudi. Ko bodo uredili tujske sobe še v »Kapelskem domu«, kjer so sedaj pisarne, bo prostora še za več gostov. Preskrbo zelenjave bo krila latna vrtnarija, ki je povečala površino od 75 a na 1,75 ha. Postavljen je nov evetiičnjak; na novo je urejenih 6 toplih gred. Zdravilišče ima lastno ekonomijo z 32 ha zemlje. Orne zemlje je 19 ha, ostalo pa so pašniki in nasadi. Setev je 100%no izvršena. Predvsem so sejali krmila za rejo prašičev in govejo živino ter krompir. Ekonomija ima 18 glav goveje živine, 4 konje, okrog 100 prašičev (15 plemenskih svinj). Za zakol je določenih letos 40 do 50 pitancev, kar bo zadostovalo za potrebe gostinskega obrata v letošnji sezoni. Delno bodo krile potrebe iz lastne ekonomije tudi z govejo živino. Razen tega bodo krile tudi potrebe s perutnino, saj redi ekonomija nad 2000 piščancev. Z arondacijo zemljišč se bo površina ekonomije še povečala. Za dvig živinoreje bodo uredili pašnike v velikosti 5 ha. V načrtu je zgraditev svinjakov za 200 svinj. Gradijo že vodovod za sladko pitno vodo; dograjen bo že v tej sezoni. Ker so bili zdraviliški objekti do 15. aprila zasedeni, je bilo treba delo zelo pospešiti, da so kopališče lahko pravočasno odprli. Delovni kolektiv obrata je k temu prispeval 2125 ur prostovoljnega dela. Kopališče je odprto samo dopoldne, v glavni sezoni pa bo odprto ves dan. Dietično kuhinjo so odprli 15. maja, prav tako zdraviliško kavarno.

LOŠKA DOLINA. V Vrhniki, vasici pod Ravno goro, kjer živi morda najstarejši Notranjec Janez Paličič, ki bo dosegel jeseni 100 let svojega delavnega življenja, je mladina priredila preteklo nedeljo igro »Jurčki«. Podjetno mladino je treba pohvaliti, ker je na lastno pobudo in v najskromnejšimi sredstvi postavila za zasilni oder igro, plod marljivosti in volje po kulturnem delu. Obisk je bil nad zadovoljiv, dobiček pa bodo dali za knjižnico. Takoj naslednjega dne je nastal v vasi požar, ki so ga povzročili nedolet-ni otroci, ki kljub stalnim opominom še vedno ne vedo, kako nevarno se je igrati z eksplozivom. Pogorela sta hlev in gospodarsko poslopje. Da se ogenj kljub močnemu vetru ni razširil na sosedna poslopja, je zasluga požrtvovalnih gasilskih čet iz Starega trga, industrijske milice iz Marofa in Loža.

---

mi o uniformi tako duhovito ironizira, ni bil popolnoma jasen gledalcu, ki ni imel prej knjige v rokah. Skalozub ni toliko pokvarjen, podel človek v tej družbi, kar velja n. pr. za Molčalina, ampak predvsem bedak, ničla z visokimi odlikovanji. Njemu in njemu enakim veljajo besede Čackega: »Sloveči glupci prej so zdaj veljaki, ta med poeti, oni med vojaki.« Cesarjev Skalozub pa je dajal v nekaterih prizorih prej videz prebrisanega, bistrega možaka. Morda bo obveljala misel, da je dal Cesar v to vlogo preveč samega sebe, preveč svoje zdrave ljudske pristnosti. Ob tem bi se dotaknil še druge plati te njegove vloge. Vrhovi Cesarjevega dela, med njimi nekateri skoraj nedosegljivi, so v domačem repertoarju. Njegov stari Berden, tudi Kantor in zlasti Kalander — da poiščemo primere le v repertoarju zadnjih let — so med tistimi tipičnimi vzponi naše gledališke kulture, ki nas v zadnjem času navajajo k razmišljanju o slovenskem igralskem stilu. V njih je tista pristna slovenska črta, ki daje krila Cesarjevim upodobitvam našega človeka — prav to pa v nekaterih primerih hromi njegovo ustvarjalno silo in razbija harmonijo, kadar naj bi oblikoval ljudi iz tujega sveta. Primer za to, zelo zgovoren, je njegov Geron ob Levarjevem Hildebertu (»Tugomer«); tak primer, čeprav manj kričeč, je tudi njegov polkovnik Skalozub ob Severjevemu Famusovu: sama zase lepa kreacija, ni pa docela v stilu celotne uprizoritve.

Večji ženski vlogi sta v naši komediji komaj dve: mlada Sofja Pavlovna, hči Famusova (Ančka Levarjeva) in njena prebrisana služkinja Liza (Vida Juvanova). O Sofjinem karakterju je dejal že Puškin, da je risan nejasno. Naša igralka je dala svoji vlogi na eni strani preveč svojega osnovnega igralskega temperamenta, zato se njena igra tam, kjer se je čez mero bližala naivki, pogosto ni prav ujemala z besedilom; ob tem pa je našla tudi tiste niti, ki vežejo Sofjo na njeno družbo in nam pomagajo odgovoriti na vprašanje, zakaj prav Sofja prva vrže med svoje goste laž: »Ta človek ni pri pravi«. Če bi hoteli določiti mesto, ki ga ima Sofja Pavlovna v letošnjem repertoarju Ančke Levarjeve, bi ga našli med Lojzko v »Hlapcih«, ki je bila kljub nekaterim lepim scenam vendarle nekoliko oddaljena njenemu osnovnemu odrskemu temperamentu in med Micko v »Komedijantih«, ki bo ostala gotovo tudi še naprej težko prekosljiv vzpon te naše igralke in hkrati ena naših najpristnejših vlog zadnjih let.

Jasnejši in preprostejši človeški značaj in zato tudi hvaležnejša vloga je Liza. Vida Juvanova je dala z njo nov, pristen in temperamenten lik s tiste galerije na videz obrobnih vlog, ki so v resnici pogosto osnovna gibala komedijskih zapletov in nosilci zdrave ljudske misli v svetovnem odrskem repertoarju — od Shakespeara in francoske komedije z Molièrom in Beaumarchaisom, dubrovniške z Marinom Držičem, ruske z Ostrovskim in Gribojedovom pa do naše Micke in Matička v »Komedijantih«.

Gornja oznaka osrednjih moških vlog daje povod za razmišljanje o deloma zgrešeni zasedbi; neposredno ob tem pa je treba poudariti drug, nadvse važen moment: v drobnih epizodnih vlogah tretjega dejanja (take so te vloge kajpada le na pogled) srečamo naše največje repertoarne igralce in ti so prerasli marsikatero po besedilu razsežnejšo vlogo: starka Hljostova Marije Nablocke, Levarjev Anton Antonovič Zagorecki, kneginja Togouhovska Marije Vere, grofica babica Elvire Kraljeve in še vrsta drugih vse do živega, razigranega roja šesterih kneženj, ki tu le čebljajo, čeprav so igrale že velike karakterne vloge in ljubimke vse do Ofelije. To je nedvomno izraz visoke delovne zavesti našega gledališkega kolektiva in njegovega resnega prizadevanja za uspeh celote. Ta uspeh je treba podčrtati: režiser je ubral vse te velike in male igralce v harmonično celoto brez zvezdnikov in brez statistov in ustvaril v tretjem dejanju tisto sproščeno, nepotvorjeno odrsko vzdušje, o kakršnem moremo govoriti — čeprav seveda v docela drugačnem miljeju — le še pri četrtem dejanju letošnjih »Hlapcev«. Ta prizor, ki sodi med najbolj bleščeče v evropski dramski književnosti, je bil tudi na našem odru primer visoko kvalitetne, s širokimi zamahi grajene in hkrati v podrobnostih premišljene režije dr. B. Gavelle.

Prva uprizoritev Gribojedova na slovenskem odru spodbija teorijo o »težki uprizorljivosti« in celo o »neuprizorljivosti« njegove komedije, ki da je namenjena »le za branje« in kar je bilo še takih pomislekov. Res so v njej nekateri odstavki, s katerimi se mora igralec trdo spoprijeti, pa tudi ti se dado ukloniti. Kljub nekoliko spornemu vprašanju zasedbe in nekaterim samovoljnim režiserjevim domislicam (Famusov ob koncu 4. dejanja), lahko štejemo našo uprizoritev za nov uspeh našega gledališkega kolektiva.

Dušan Moravec

Jugoslovanska kronika

Meseca februarja je zagrebška drama gostovala štiri večere v Ljubljani. V začetku tega meseca je Ljubljana vrnila obisk (4. do 7. maja). Prva dva večera so člani ljubljanske drame dajali Cankarjeve »Hlapce«, tretji večer komedijo Gribojedova »Gorje pametnemu«, zadnji pa Kreftove »Krajnske komedijante«. Gostovanje je vestransko uspelo in pomeni pomemben člen v verigi medsebojnih gostovanj dramskih ansamblov v FLRJ. Po zadnji predstavi v soboto 7. maja je upravnik zagrebškega gledališča Ivo Tijardović ob odprti sceni izrekel iskreno zahvalo slovenskim igralcem, zahvalil pa se mu je upravnik ljubljanskega gledališča Juš Kozak. To prvo povojno gostovanje slovenskega gledališča v Zagrebu je zapustilo zelo ugoden vtis in pokazalo visoko raven odrske zmogljivosti. Zlasti Gribojedovlje delo »Gorje pametnemu« v Vidmarjevem prevodu, ki ga moramo šteti med viške slovenskega prevajalstva, je bilo podano v obliki, ki je dokaz zrelosti in pomembne umetniške višine slovenske odrske umetnosti. Tudi Kreftovi »Krajnski komedijanti« so s svojo socialno ostjo in burkastimi zapleti zbudili med občinstvom veliko zanimanja, čeprav je bilo hrvatskim gledalcem težko prodreti v podrobnosti starinskega jezika in torej v resnični užitek, ki ga lahko nudijo taka dela. Mogoče bi bilo želeti, da bi drugič ljubljanska drama nastopila tudi s čisto sodobnim delom, ki sicer ne bi doseglo tako prodornega umetniškega upeha, kakor tokrat igrana dela, pač pa bi vsaj nakazalo, v kateri smeri se giblje sodobno slovensko dramatsko ustvarjanje in do kod je prišlo. Ob tej vsestranski suši na polju ustvarjanja v dramski obliki pri nas, bi bilo le prav, ko bi ljubljanska drama pokazala, da so slovenski književniki v tej književni zvrsti zadnjih nekaj let kljub vsem pomanjkljivostim na prvem mestu v FLRJ.

Nekaj podatkov o prispevkih v izvenslovenskih revijah! V aprilski številki zagrebške »Republike« je med drugim natisnjen 21 strani obsegajoč članek Iva Mihovilovića »Trst danas ili kako se gazi mirovni ugovor s Italijom«. V isti številki vzporeja Marijan Matković dva znana komediografa. Držića in Sterijo Popovića. — V 3. številki beograjske »Književnosti« je zlasti pomemben esej Huga Klajna »Savremeni problemi u Hamletu«, ki obsega 28 strani. — V majski številki »Letopisa Matice Srpske« je izšla v pomanjkljivem srbskem prevodu novela Mire Pucove »Jesenska melodija« iz 1. letošnje številke »Novega sveta«. — Zagrebški »Izvor« prinaša na uvodnem mestu tretje številke članek dr. Antona Slodnjaka o Prešernu. — O slovenskih revijah poroča »Hrvatsko kolo« za prvo tromesečje letošnjega leta.

Pred kratkim je v Zagrebu izvajan prvič Komorni koncert za klavir in orkester Bruna Bjelinskega. Skladatelj se je rodil 1909. leta v Trstu. Sedaj je profesor za glasbeno teorijo na Državnem konservatoriju v Zagrebu. Glasbeno akademijo je dovršil v Zagrebu. Pod konec lanskega leta je komponiral cikius otroških pesmi »Ciciban«.

Dozdaj neznani vojvodinski Madžar Tibor Gajdoš je pred kratkim izdal prvo delo, roman »Tűz a hegyek között« (»Plamen na gorah«). Kritika poudarja, da je roman tudi književno uspel. V prvem delu je pisatelj prikazal življenje v jugoslovanski vojašnici pred zadnjo vojno v drugem pa, kar je za nas najzanimivejše, življenje in borbe slovenskih partizanov v prvih mesecih zadnje vojne na slovenski zemlji. Glavna oseba romana, Madžar Gabor, se bori in dela skupaj s slovenskimi borci. Sedaj piše Gajdoš nov roman, ki bo nadaljevanje prvega.

Institut za proučevanje književnosti v Beogradu ima namen v bližnji bodočnosti izdajati v nadaljevanjih »Biografsko-bibliografski slovar« za srbsko književnost.

Zveza kulturno-prosvetnih društev LR Srbije je začela izdajati zbirko »Gledališka biblioteka«. V prvem zvezku je izšla herojska tragedija Djure Jakšića »Stanoje Glavaš«. Vsaka knjiga ima obširnejši predgovor in pripombe. Letos izide deset knjig. Ta zbirka, ki je urejevana podobno kakor dela v »Knjižnici slovenskega gledališča« SKZ v Ljubljani, bo veliko pripomogla dvigu gledališke umetnosti zlasti med srbskimi amaterji.

T. P.

Tudi v alpinizmu smo med naprednimi narodi

Letošnja zima je bila za alpinsko uveljavljanje zelo ugodna. Doseženi so bili vrhunski uspehi, o katerih prej nismo mogli niti sluttiti. Mladina si je utrla pot v zasnežene gore in ledene stene, ki so postale visoka šola mladih alpinskih kadrov, kjer si nabirajo potrebnih moralnih in fizičnih sil, da bodo uspešni izvrševalci vseh planskih obveznosti pri graditvi socializma.

Jeseniški alpinistični odsek, ki pravilno usmerja svojo delavnost, nenehno mobilizira kovinarsko mladino in jo s sistematičnim delom ter z najboljšimi napotili pripravlja za vzpone v gorski svet. Z rednimi tedenskimi sestanki so bili doseženi že lepi uspehi, saj vsak član in pripravnik jeseniškega alpinističnega odseka marljivo študira in izpopolnjuje svoje strokovno znanje. Da ne bi zanemarjali skupnega dela, se člani in pripravniki rade volje udeležujejo vseh prostovoljnih delovnih akcij, ki so nujno potrebne za našo planinsko osnovo.

V pretekli zimi so jeseniški alpinisti izvedli množične vzpone na Črno prst, Triglav, Dolški križ in Kukovo špico, ob sodelovanju članov bližnjih odsekov pa so imeli tudi zimski pokretni tečaj preko Vršiča v trentarske gore. Najboljši člani so z uspehom vodili tečaje v drugih alpinističnih odsekih. Člani in pripravniki jeseniškega in alpinističnega odseka so pozimi izvedli preko 500 težjih in lažjih vzponov. Ti rezultati potrjujejo, da je delo pravilno in vsestransko usmerjeno.

Vrhunskim alpinistom je uspelo preplezati tudi nekaj zimskih prvenstvenih vzponov. Posebno uspešna je bila vrvitev načelnika alpinističnega odseka Janeza Krušiča, ki si vztrajno utira pot med naše najboljše alpiniste. S Koblerjem, Silerjem in mlajšimi alpinisti je preplezal severovzhodni raz Stenarja, zapadno steno Široke Peči, vzhodno steno Spodnjega Rokava in vzhodno steno Visokega Rokava. Te smeri so pozimi prvič preplezali. Mladi alpinist Janko Blažej je sodeloval pri prvenstvenem vzponu po zapadni steni na Široko Peč. Slavko Kobler in Saša Slavec sta ponovila zimsko smer v severni steni Škrlatice in izvedla grebensko prečenje velike in male Martuljške Ponce.

Naši stari znanci z Župančičem na čelu so izvedli več zimskih prvenstvenih vzponov. Mlada naveza je preplezala greben z Mlinarice skozi okno v zadnjem Prisojniku in dalje na vrh Prisojnika. Uroš Župančič je z Medjo izvedel prvi zimski pristop po dr. Prevčevi smeri. Preplezali so tudi znano grapo v severni steni velike Martuljške Ponce ter severno steno Frdamanih Polic.

Če naštetim vzponom prištejemo še vrhunske uspehe ljubljanskih alpinistov, ki so bili uspešni v severni steni Triglava in so pod vodstvom Kočevarja preplezali Skalaško in Jugovo smer, lahko trdimo, da so naši alpinisti beležili že viden napredek. V stenah in na grebenih Julijcev pa se pojavljajo tudi uspešne naveze ostalih alpinističnih odsekov. Posebno delavnost so pokazali mladi alpinisti iz Kranja, Tržiča in Celja. Gotovo je, da so vsi ti uspehi le rezultat načrtnega in pozitivnega dela, kakršnega v zgodovini našega alpinizma še nismo beležili.

Ne smemo pa prezreti planinskih nesreč v pretekli zimi, ki kvarno vplivajo na pravo sliko alpinističnega uveljavljanja. Vsi uspehi so zasenčeni ob tragičnih nesrečah, ki onesposabljajo kadre in hromе naše skupno pozitivno delo. Gorska reševalna služba in posamezniki, ki so odgovorni za pravilno vodenje alpinističnih odsekov, so morajo v največji meri zavedati, da je temeljito teoretično in tehnično znanje edina pot k napredku.

Telovadni nastop gimnazijcev iz Litije in Logatca

Okraj Ljubljana okolica je 14. in 15. maja začel letošnje srednješolske telovadne nastope v Sloveniji. Nižji gimnaziji v Litiji in Logatcu sta v plemenitem dvoboju manifestirali fizkulturno gibanje: Spored prireditve so kljub dežju skoraj v celoti izpolnili.

V soboto dopoldne je bil v šahovskem domu v Ljubljani dvoboj na 20 deskah. Logatčani so izgubili tekmo z Litijčani v razmerju 8 in pol : 11 in pol točke.

Popoldne je logaška mladina prisrčno sprejela goste iz Litije. Po pogostitvi v dijaškem domu so se pričela tekmovanja v peteroboju Vsaka gimnazija je postavila po eno vrsto pionirjev, pionirk, mladincev in mladink. V nedeljo so tekmovanje zaključili. Uspeh je bil naslednji: PIONIRJI: I. mesto gimn. Litija 205,7 točke, II. mesto gimn. Logatec 167,8; — PIONIRKE: I. mesto gimn. Logatec 186,7, II. mesto gimn. Litija 182,9 točke; — MLADINCI: I. mesto gimn. Litija 189,2, II. mesto gimn. Logatec 118,2 točke; — MLADINKE: I. mesto gimn. Litija 178,9, II. mesto gimn. Logatec 117,5 točke.

V skupni oceni je zmagala gimn. Litija s 756,7 točke pred Logatcem s 590,2 točke. Litijskim dijakom se pozna, da precej goje atletiko, dočim so logaški dijaki začetniki v atletskih panogah. Poleg tega so Litijčani telesno močnejši, kar je tudi vplivalo na uspeh. Za tekmovanje je bilo veliko zanimanje tako pri tekmovalcih, kakor tudi pri dijakih, ki so spremljali dvoboj.

V soboto zvečer je bila v fizkulturnem domu telovadna akademija. Sodelovali sta obe gimnaziji s posebnimi točkami. Akademija je v celoti odlično uspela. Nastopajoči so dobili priznanje od logaškega prebivalstva, ki je napolnilo prostorno dvorano. Akademija bo gotovo našla prijeten odmev pri domačinih, tako da se bo življenje v telovadnem društvu Logatec premaknilo z mrtve točke.

Ker je v nedeljo dopoldne deževalo, so namesto telovadnega nastopa na prostem ponovno napravili telovadno akademijo na odru, kjer je bil prikazan javni nastop v manjšem merilu. Spored je obsegal v glavnem obvezne proste vaje vseh oddelkov ter ponovitev nekaj točk iz večerne akademije. Prireditev je lepo uspela. — Omeniti moramo tudi odlično organizacijo, ki je bila v glavnem v rokah logaškega in litijskega profesorskega zbora.

V soboto bo nastop na Taboru

Telovadno društvo Ljubljana II. Tabor priredi v soboto 28. t. m. ob 20. na svojem letnem telovadišču telovadni nastop, na katerem bodo sodelovali vsi oddelki in aktivi.

Štiridnevna etapna kolesarska dirka po Bosni

Zmagala je ekipa Hrvatske, med posamezniki pa Zrinjski

Na čast kongresa Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine je bila od 12. do 16. t. m. etapna kolesarska dirka »Štiri dni po Bosni«. Tekmovanja se je udeležilo 19 kolesarjev iz Hrvatske, Srbije, Bosne in Hercegovine. Slovenijo pa je zastopal Polak.

Tekmovalna proga je potekala iz Sarajeva preko Zvornika, Tesliča in Zenice nazaj v Sarajevo, kjer je bil cilj. Na prvi in hkrati najtežji etapi Sarajevo—Zvornik je v ostri borbi zmagal Blakšič (Hrvatska), za njim pa sta prispela na cilj Slovenec Polak, Zrinjski ter ostali vozači.

Zmagovalec II. etape Zvornik—Teslič je bil predstavnik Bosne in Hercegovine Ježek, medtem ko se je Blakšič s 5 in pol minutnim zaostankom uvrstil na drugo mesto. Na tej etapi je Polaka spremljala smola in je moral zaradi okvare na kolesu odstopiti od nadaljnjega tekmovanja.

Po enodnevnem odmoru so vozači krenili na tretjo etapo Tesilč—Zenica. Tekmovalna proga, ki je vodila po večini po dolini reke Bosne, je bila zelo slaba, zaradi česar so imeli nekateri vozači več okvar. Prvi je prispel na cilj Šekoronja (Hrvatska), za njim pa Zrinjski, Putica in ostali.

V četrti etapi Zenica—Breza—Sarajevo je zmagal Ježek, ki je nekaj kilometrov pred ciljem v sprintu prehitel vodečega Zrinjskega, Tomina in Blakšiča.

V skupnem plasmanu posameznikov je zavzel prvo mesto Milan Zrinjski (Hrvatska) s časom 19:40.52 ure: 2. Blakšič 19:45.17, 3. Ježek (BIH) 20:15,24. Med ekipami je zmagala Hrvatska v času 58:59,27, druga Bosna in Hercegovina 64:41,11, tretja Srbija 66:39,49.

LJUDSKA TEHNIKA

Foto in kinoamaterji v Hrastniku so najmarljivejši

V Trbovljah je bil pred dnevi plenum okrajnega odbora Ljudske tehnike, na katerem so pregledali dosedanje uspehe in obravnavali tekoča vprašanja v zvezi z bodočim delom na tem področju.

Ugotovili so, da je Foto kinoamatersko društvo v Hrastniku že nad 2 leti najboljše v državi. V društvu, ki ima svoj dom z učilnico in laboratorijem, je že lepo število tečajnikov, ki jim fotografsko delo ni več nedosegljiva umetnost, temveč vsakdanja zanimiva stvar. Njihova dejavnost pa je še večja. Tesno sodelujejo s kemično tovarno in steklarno in med njimi je že več članov, ki se bavijo z novatorstvom. Tako so v Hrastniku izdelali prve kondenzatorje, ki bodo kmalu v serijski produkciji. Tudi fotokemikalije si pogosto sami izdelujejo. Razstava, ki jo je pred kratkim imelo društvo, je bila bogata in več slik sodi med najboljša fotoamaterska dela.

V Hrastniku je tudi Avtomobilsko motociklistično društvo zelo aktivno. Sami so si zgradili delavnico, ki v prostem času služi članstvu. Da bi Ljudsko tehniko še bolj seznanili s podeželjem, so v Dolu ustanovili krožek, ki je že začel s poukom.

Omeniti je treba še Avtomobilsko motociklistično društvo v Radečah, ki je bilo v preteklem letu med najboljšimi v Sloveniji, dalje Radioamatersko društvo v Sloveniji, ki je izdelalo med drugim ojačevalno aparaturo, nadalje letalsko skupino v Trbovljah, ki je izdelala že več letalskih modelov lastne konstrukcije itd.

Čeprav je delo na področju Ljudske tehnike v trboveljskem okraju že precej razgibano, vendar še ni postalo množično. Ena izmed prvih nalog je, da bo imel sleherni rudnik svoj klub tehnike, pri čemer jih morajo vsestransko podpreti tako vodstvo Ljudske tehnike kakor tudi ostale množične organizacije in uprave rudnikov, ki doslej še niso imeli pravega razumevanja do Ljudske tehnike.

Nova pridobitev v našem jadralnem letalstvu

Član dubrovniškega letalskega društva Žarko Manojlovič je izdelal s pomočjo članov Ljudske tehnike radiokontrolni aparat, s pomočjo katerega je mogoče z zemlje dirigirati jadralna letala. Aparat sestoji iz kratkovalovnega oddajnika in superprejemnika. Na podlagi te iznajdbe bo mogoče določiti mesto, kje naj se spusti jadralno letalo na tla. Konstruktor Manojlovič še izpopolnjuje svojo iznajdbo.

ŠAH

Turnir za prvenstvo JA

V 11. kolu tekmovanja za prvenstvo Jugoslovanske armade v šahu so bili doseženi naslednji rezultati: Škoti : Vujadinovič 1:0, Nožič : Valentinčič 0:1, Mali: Sebeščanin remi, Gajski : Mohorčič 0:1, Ničič : Milanovič remi, Lakič : Pocedulič 0:1, Barbaros : Mikulič 0:1, Hof : Ivanjč remi, Balkanski : Cajdler 1:0, Savič : Baznik 1:0, Jovanovič : Flanjak 1:0. Prekinjena je partija Maksimovič : Nepužlan.

Iz I. kola prekinjena partija med Baznikom in Balkanskim se je končala z zmago Baznika.

TENIŠKI TURNIR V PARIZU

Med udeleženci 14 držav so tudi Jugoslovani

Več kot 150 teniških igralcev iz 13 držav sveta sodeluje na mednarodnem teniškem turnirju za prvenstvo Francije. Med udeleženci tega tekmovanja so tudi najboljši teniški igralci Amerike, Švedske, Italije, Češkoslovaške, Švice, Jugoslavije itd.

V I. kolu turnirja je Milojkovič premagal Byodeaua (Francija) z rezultatom 6:2, 2:6, 2:6, 6:2, 6:1.

KOŠARKAŠKA LIGA

Metalac (Bgd) : Enotnost

Kakor smo že poročali, se bo v nedeljo začelo I. kolo zvezne košarkaške lige, v kateri tekmuje 10 moštev. Ljubljanska Enotnost se bo v prvi tekmi srečala v Ljubljani z beograjskim Metalcem. Na lanskoletnem državnem prvenstvu je zmagala Enotnost z rezultatom 35:17, toda spremenjena pravila in novi sistemi bodo pokazali rezultati dosedanjih priprav za državno prvenstvo.

Začetek glavne tekme bo ob 11. dopoldne na stadionu Odreda, v predtekmah pa se bodo pomerili pionirji Železničarja in Enotnosti ter člani Poleta in mladinci Enotnosti.

V nedeljo Milicionar : Odred

Slovenski ligaš namerava poletno sezono temeljito izkoristiti z raznimi prijateljskimi srečanji z domačimi kakor tudi z inozemskimi klubi, da bi se tako čim bolje pripravil na prihodnje prvenstveno tekmovanje.

Ljubitelji nogometa bodo imeli v nedeljo priložnost videti v Ljubljani nogometnega prvaka Hrvatske zagrebškega Milicionarja, ki je poleg domačih ligaških društev eno najmočnejših moštev v Hrvatski. Glavna tekma se začne ob 16.30 na stadionu Odreda ob 15. pa se bosta pomerila za slovensko prvenstvo II. skupine Tekstilec iz Tržiča in Jadran iz Ljubljane.

Tolminski dijaki so ustanovili strelsko družino

V Tolminu in v okolici so imeli že zdavnaj potrebo in željo, da bi ustanovili strelsko družino, kjer bi bili vključeni tudi dijaki. Toda, ker je ostalo vse samo pri besedah so marljivi dijaki iz tamkajšnjega dijaškega doma ustanovili svoje društvo z imenom »Soča«.

Na sestanku so sklenili, da bodo začeli z rednim sistematičnim urjenjem, še prej pa bodo izvedli medsebojno tekmovanje.

Drobne zanimivosti

Na evropskem tekmovanju v košarki, ki se je pričelo v Kairu, je Grčija premagala Libanon s 45:36 (24:14), Egipt Sirijo 71:44, Francija Holandijo 58:21, Nizozemska Sirijo 40:32, Grčija Turčijo 53:41, Francija Libanon 43:20.

Množičnih atletskih tekmovanj v Sovjetski zvezi se je udeležilo več kot 150 tisoč fizkulturnikov. Rezultati teh tekmovanj pričajo o dobri pripravi aletov. Tako je doslej nepoznani špornik-delavec v neki leningrajski tovarni Grigorij Osipov pretekel 1000 m v času 2:43,0 min. Mlada Nada Knikina iz Tbilisija je pretekla 200 m v času 26,5 sek. in skočila v daljavo 537 cm. Mladinec Sergij Borisenko je skočil v daljavo 6 m.

V Leningradu sta se srečali v prijateljskem nastopu plavalni ekipi Moskve in Leningrada. Doseženi so bili naslednji rezultati: 100 m prosto Meškov 58,7 sek., 100 m prsno Meškov 1:07,3 min (metuljček), 100 m klasični stil Vasiljev 1:10,3 min., 100 m prsno Poligalova 1:26,7 min. (metuljček) itd. V tekmovanju mladincev je dosegel vsezvezni rekord na progi 100 metrov prosti stil Viktor Drobinski v času 1:01,0 min.

Nogometno prvenstvo Sovjetske zveze. Srečanje nogometnih moštev »Torpeda« iz Moskve in »Torpeda« iz Stalingrada se je končalo neodločno 1:1. Na čelu tablice sta sedaj »Zenit« iz Leningrada in »Dinamo« iz Kijeva, ki imata po 9 točk iz 6 tekem. Sledijo »Dinamo« iz Moskve, »Špartak«, »Torpedo« iz Moskve itd.

Tekmovanja za prvenstvo zveze sindikatov v telovadbi v Leningradu se udeležuje 27 društev z nad 450 telovadci.

Čile je premagal Egipt v II. kolu tekmovanja za Davisov pokal z rezultatom 3:2. Zadnji dan tekmovanja so bili doseženi naslednji rezultati: Shafey (Egipt) - Tavane (Čile) 6:3, 11:9, 11:9, Baldiers (Čile) - Koen (Egipt) 2:6, 6:4, 8:6, 6:1.

Dnevne VESTI

Koledar

Petek, 20. maja: Milodar, Bernard.
Sobota, 21. maja. Feliks, Srečko.

Spominski dnevi

20. V. 1506. — Umrl znameniti pomorščak Krištof Kolumb, ki je l. 1492 odkril Ameriko.
20. V. 1944. — Enote XV. divizije zavzele postojanko Mirno peč.

Dežurna lekarna

Centralna lekarna, Tromostje, Trg Franceta Prešerna 5.

•

RAZSTAVA DEL SLOVENSKIH IMPRESIONISTOV je odprta v Moderni galeriji dnevno od 8. do 18. ure. 1211-n

Društvo slovenskih književnikov bo imelo 5. junija t. l. V. redni letni občni zbor. Dnevni red: 1. poročilo upravnega odbora, 2. volitve, 3. razno. Občni zbor bo ob 20. uri v drutvenih prostorih v Ljubljani, Wolfova 1-III. — **Odbor.** 1364-n

Smučarska sekcija Železničarja Ljubljana priredi v nedeljo 22. maja skupni izlet v Planico z odhodom s kolodvora ob 5.20 uri. Prijave sprejema pisarna v Šercerjevem domu danes v petek do 18. ure.

Pevski zbor Glasbene Matice je začel z novim študijem in vabi nove pevce in pevke z dobrim glasom in voljo za resno delo, da takoj vstopijo. Redne vaje torek in petek ob 20. v Gosposki ul. 8-III. — Odbor. 1359-n

O spektroskopiji na centimeterskih valovnih dolžinah bo predaval tov. doc. Moljk Anton v petek 20. maja ob 20. v mineraloški predavalnici na univerzi. Vabljeni inženirji-kemiki, študenti kemije in vsi, ki se za temo zanimajo. LŠM kemije. 1349-n

O kardiopatijah in delazmožnosti bo predaval tov. docent dr. Branko Volavšek v petek dne 20. maja ob 19. uri v predavalnici Interne klinike. Slovensko zdravniško društvo vabi na predavanje vse tovariše zdravnike in medicince.

Putnik Ljubljana obvešča, da sprejema poleg prijav za letne oddihe v Primorju in klimatskih krajih še prijave za zdravilišče Dobrno in Rogaško Slatino. 1363-n

Zahvala RK v Vidmu ob Savi. Dne 3. maja je okrajno sindikalno gledališče v Krškem uprizorilo opereto »Mamselle Nitauche«, katere čisti dobiček je podarjen za nabavo prepotrebnega reševalnega avtomobila. Odbor RKS Videm ob Savi se vsem sodelujočim, orkestru in igralcem iskreno zahvaljuje za požrtvovalnost in razumevanje, da uresničimo naš, za splošno blaginjo tako potreben načrt. —

GLEDALIŠČE

Drama v Ljubljani

Petek, 20. maja zaprto.
Sobota, 21. maja ob 20.: Kreft: Krajnski komedijanti. Gostovanje v Kopru.

Opera v Ljubljani

Petek, 20. maja ob 20. Verdi: Traviata. Abonma A. Gostovanje Ksenije Vidalijeve.
Sobota, 21. maja ob 15: Hristič: Ohridska legenda. Zaključena predstava za izvenljubljanske šole.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE — MESTNI DOM

Sobota, 21. maja ob 20.: Lillian Hellman: Kobilice.
Nedelja, 22. maja ob 15.: Lillian Hellman: Kobilice.
Predprodaja vstopnic pri Državni založbi, oddelek za muzikalije, Kongresni trg 18, od 10.—12. ure in od 15.—17. ure od petka dalje.

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE — KRANJ

Nedelja, 22. maja, ob 17: C. Goldoni: Ribiške zdrahe.
Ponedeljek, 23. maja, ob 13: C. Goldoni: Ribiške zdrahe. — Zaključena predstava za sindikat prosvetnih kulturnih delavcev kranjskega okraja. 1337-n

KINO

LJUBLJANA, UNION: češki film »Dekle z Beskidov«, tednik. — MOSKVA: nemški film »Morilci so med nami«, tednik. — SLOGA: angleški film »Nicklavs Nickleby« (brez tednika). Predstave ob 16.15, 18.15 in 20.15.
TIVOLI: poljski film »Jeklena srca«, tednik. Predstava ob 20.
TRIGLAV: italijanski film »Tragičen love, tednik. Predstave ob 18. in 20.
ŠIŠKA: sovjet. film »Mlada garda« II. del, tednik. Predstava ob 20.
MARIBOR PARTIZAN: angleški film »Oliver Twist« (brez tednika). — UDARNIK: sovjetski film »Zlati rog«, tednik. Predstave ob 16.30, 18.30 in 20.30.
CELJE, METROPOL: švedski film »Ko cvetijo livade«, tednik. — DOM: sovjetski film »Povest o pravem človeku«, tednik.
KRANJ MESTNI: sovjetski film »Vrnitev iz zmage«, tednik.
JESENICE MESTNI: Teden slovenskega filma C.
PTUJ: Teden slovenskega filma, program D — Obzornik 30. Drama, V borbi za plan, Slovensko Primorje.
KINO UNION v soboto premiera **angleškega filma HAMLET**

Ministrstvo za trgovino in preskrbo LRS obvešča potrošnike

Ker vlada med potrošniki nejasnost glede veljavnosti nakaznic za tekstil in obutev, ki so jih prejeli za prvo tromesečje (marec, april, maj, junij), obveščamo vse potrošnike, da poteče veljavnost teh nakaznic, kakor tudi nakaznic, ki jih bodo prejeli za naslednja tromesečja, 1. APRILA 1950. Vsako drugačno tolmačenje je v nasprotju z veljavnimi predpisi. — Iz pisarne MTP.

Preskrba

DELITEV MESA

Poverjeništvo za trgovino in preskrbo MLO v Ljubljani obvešča potrošnike, da si lahko nabavijo sveže meso v petek dne 20. in v soboto dne 21. t. m.

Meso se deli na odrezek živilske nakaznice za mesec maj skupno z odrezkom nakaznic MLO Ljubljana mesto.

Obroki so isti kot pretekli teden. Odrezki pa so bili objavljeni v dnevnih časopisih dne 18. t. m.

V petek bodo delile meso vse poslovalnice, ki so določene za delitev mesa bolnikom, od 7. do 12. in od 14. do 17. ure, v soboto pa vse prodajalne mesa od 7. do 17. ure.

Menze pa si lahko nabavijo meso samo v navedenih poslovalnicah Mestne klavnice: Domobranska c., Gosposvetska c., Zaloška c. 28, Celovška c. 47, Tržaška c. 81, Št. Vid (Mrežar), in Polje.

Opozarjamo mesarje, da se strogo drže danih navodil, ker se odrezki živilskih nakaznic ne bodo priznali brez odrezkov posebnih nakaznic MLO Ljubljana-mesto.

Cena bo nabita na vidnem mestu v prodajalni.

Obračun z odrezki je priložiti Mestni klavnici v torek dne 24. t. m.

Obvestila

OBJAVA

Preobremenitev telefonske centrale v Ljubljani v času od 7. do 14. je dosegla tak obseg, da je telefoniranje v tem času zelo otežkočeno. Zato je bilo v okviru akcije za izboljšanje krajevnega telefonskega prometa neobhodno potrebno, da se izvedejo nekatere omejitve. V sporazumu s predsedstvom vlade LRS se je poštna, telegrafska in telefonska direkcija odločila, da reducira število telefonkih naročnikov.

Kot nadaljnji ukrep za izboljšanje telefonskega prometa se bo odredila pri nekaterih telefonih omejitev telefoniranja v dopoldnevih, t. j. v času, ko je promet najmočnejši. Ta omejitev se bo dosegla na ta način, da bodo določeni naročniki v času od 7. do 14. ure izključeno za odhodni promet, kar pomeni, da ne bodo mogli klicati, dočim pa bodo lahko klicani, in sicer v neomejenem obsegu. Po 14. uri bodo lahko ti naročniki neomejeno telefonirali.

Vse telefonske naročnike, ki jim bodo izključeni telefoni, kakor tudi one, ki bodo imeli omejen odhodni telefonski promet, bo ptt direkcija pismeno obvestila. Direkcija pošte v Ljubljani.

PRESELITEV

Obveščamo, da se je **Glavna direkcija za avtodelavnice,** Ljubljana, Stari trg 34, **preselila v nove poslovne prostore v Frankopansko ul. 11, telefon 41-09, 34-64.** 2362-I.

POZIV

Poverjeništvo za kmetijstvo in gozdarstvo pri MLO Ljubljana poziva vse lastnike psov, da prijavijo na pristojnih rajonskih odborih odnosno pri pristojnem Krajevnem ljudskem odboru Polje svoje pse, kjer bodo poravnali predpisano pasjo takso in si nabavili predpisano pasjo znamko za tekoče leto. Prijave se sprejemajo do 6. junija t. l., nakar se bodo vsi neprijavljeni psi brez izjeme odvzeli in pokončali. Poznejše prijave se ne bodo upoštevale izvzemši tiste primere, ko bodo psi na novo nabavljeni. Opozarjamo, da morajo biti prijavljeni vsi psi stari več kot tri mesece. — Poverjeništvo za kmetijstvo in gozdarstvo, MLO Ljubljana.

POZIV UPNIKOM IN DOLŽNIKOM

Nabavna in prodajna zadruga z o. j. **Apače** v likvidaciji poziva upnike in dolžnike, da priglasijo svoje terjatve, oziroma poravnajo svoje obveznosti do 15. junija 1949. Vse obveznosti po tem roku se ne bodo upoštevale, terjatve pa bodo prijavljene državni arbitraži. — Nabavna in prodajna zadruga z o. j. Apače v likvidaciji — Likvidacijski odbor. 2347-I

•

»Suha roba«, z. z o. j. v Sodražici je v likvidaciji ter poziva vse upnike, da prijavijo svoje terjatve likvidatorju Drago Kovačiču, Sodražica 27, najkasneje do 15. junija 1949. — Za »Suho robo« z. z o. j. v likvidaciji: likvidatorja: Drago Kovačič s. r., Adolf Ivanc s. r. 2357-2

RADIO

Spored za petek.

Poročila so ob: 5.15, 6.20, 12.30, 14.30, 19.30 in 22.00 uri. Slede važnejše oddaje: 5.00 Pozdrav delovnim ljudem; 12.00 Opoldanski koncert (Kodaly, Barber); 13.00 Oddaja za ljudske odbore; 13.20 Pester spored slovenskih narodnih pesmi izvajajo: Fantje na vasi, Dana Ročnik in Avgust Stanko; 14.00 Igra Mali ansambl Radia Ljubljana p. v. Alberta Jermola; 14.45 Anton Lajovic: Pesem Jeseni — izvaja orkester Slov. filharmonije, dirigent Samo Hubad; 15.00 Kulturni pregled; 15.10 Ruske skladbe za čelo izvaja Oton Bajde, pri klavirju Roman Klasinc (prenos iz Maribora); 18.30 Pogovor s pionirji; 19.00 Iz baletov ruskih skladateljev; 20.00 Radijski obzornik; 21.15 Vilko Ukmar: Glasbeno predavanje; 22.30 Vedro glasbo izvajajo komorni orkestri; 23.00 Komorna ura francoske glasbe. Sodelujejo: Alfio Guareschi (flauta), Marjanca Kalan (sopran) in Marijan Lipovšek (klavir).

VREMENSKO POROČILO

hidrometeorološke službe

Stanje dne 19. maja: Alpski svet je še nadalje v območju slabega vremena. Na zapadnem Atlantiku močno raste visok zračni pritisk s središčem nad severozapadno obalo Pirinejskega polotoka in ustvarja v tem delu Evrope lepo vreme.

Vremenska napoved za petek 20. maja:

Še nestalno s krajevnimi padavinami v popoldanskih urah. Temperatura brez bistvene spremembe.

„Tovariš" št. 20

prinaša v bakrotisku: Splavljanje lesa — Ob Gornji Savinji — Kolektiv rudnika Zagorje — Invalidi na delu — Mladi planinci Slovenije — Moderna galerija — Po naših gledališčih — Prešernova Ljubljana.

V besedilu: Za rojstni dan — »Evropski svet« mednarodne reakcije — Pisano cvetje — Nikogar ni, da bi jokal (H. Fast) — Dan vojnega letalstva — Letalstvo v prihodnosti — Filmski obzornik: Nicholas Nickleby — Nekaj besed o Moderni galeriji — Težko življenje — Sonce in naše zime (I. Tomec) — Pred tednom tehnike — Mlada kukavica (črtica) — Poleg tega filatelijo, križanko, večerno razvedrilo, itd.

»Tovariš« izide vsak petek in stane mesečno 25 din, posamezna številka 8 din. Uprava je v Ljubljani, Selenburgova ulica 5, telefon 38-96.

KONCERTI

II. simfonični koncert Slovenske filharmonije s sodelovanjem angleškega pianista Kendall Taylorja bo v soboto ob 20. v Unionu. Spored: Beethoven: IV. koncert za klavir in orkester g-dur, Williams: Fantazija za dvojni godalni orkester, Škerjanc: Koncert za klavir in orkester. Dirigent: Bogo Leskovic. 1360-n

Mali oglasi

MOTORNO KOLO s prikolico kupimo. Vojno gradbeno podjetje »Istra« — deonica 1, Ljubljana, Na Peči številka 39. 16081-6

KOMPLETEN brivsko-frizerski inventar za žensko ondulacijo kakor tudi za moško brivnico, kupimo. Event. prevzamemo brivca, ki ima kompleten inventar. Naslov: Jugoreklam, Ljubljana, Tyrševa 11. 16062-6

STANOVANJE v Novem mestu zamenjam z sličnim v Ljubljani. Ponudbe na oglasni oddelek pod Zamenjava stanovanja. 16058-10

V PONEDELJEK sem izgubila v Tivoliju 2 ključa na obročku. Najditelj naj ju odda v ogl. odd. 16084-14

ROKAVICE, pozabljene na klopici na Ljubljanskem gradu — se dobijo v Hrenovi ulici 5-I, desno. 16082-14

IZGUBILA SEM dodatne živilske bone pri mesarju na trgu št. 13, 30. aprila. Najditelja prosim, naj jih vrne na ime bonov ali v zadrugi Sv. Petra cesta, vogal Resljeve ceste. 16080-14

IVAN JURJOVEC, učenec III. razreda gimnazije, rojen 25. junija 1932, je odšel 13. t. m. od doma in se do danes ni vrnil. Prosim vsakogar, kdor kaj ve o njem, da javi najbližji milici proti nagradi ali pa na naslov očeta Jurjovec Karol, Celje, Ljubljanska 20. 16079-15

Umrli so:

Uprava tovarne »Keramika«, Novo mesto, sporoča, da je po dolgi mučni bolezni 17. maja 1949 umrla **Marija Gorenc,** v. d. knjigovodja. Pokopali smo jo v četrtek 19. maja 1949 ob 16. uri na novomeškem pokopališču. — Uprava tovarne »Keramika«, Novo mesto. 2356-I

V 68. letu starosti je 19. t. m. zjutraj umrl **Franc Pogačar,** telefonski mojster v pokoju. K pokopu na domžalsko pokopališče ga bomo spremili dne 20. maja 1949 ob 15.30 uri. — Domžale, 19. maja 1949. — Marija, žena; Rudi, Milan, Mimi, otroci; Anica, Dana, snahi; Škofic Franc, zet; in ostalo sorodstvo. 2355-I

Vsem sorodnikom in znancem naznanjamo žalostno vest, da nas je zapustil naš predobri mož, oče in stari oče **Franc Pišljar,** strojevodja v pokoju. Pogreb bo 20. maja 1949 ob 16 uri z Žal, kapelice sv. Petra na pokopališče k Sv. Križu. — Žalujoči: žena Katarina, sin Stanislav, sinaha Slavka in vnukinji Vera in Alenka, sestra Ana, por. Korošec, rodbine Pišljar Korošec, Miklavič, Cerjak, Benigar. — Ljubljana, Trst, Kobarid, Trnovo, Ilirska Bistrica. 2360-I

Vsem sorodnikom in znancem naznanjamo žalostno vest, da nas je za vedno zapustil dobri mož in oče **Jože Suštaršič,** posestnik, Zaloška cesta 122. Pogreb dragega pokojnika bo v soboto dne 21. t. m. ob 5. uri iz kapele sv. Jožefa na pokopališče k Sv. Križu. — Globoko žalujoča žena Marija, sinovi: Franc, Ivan, Tone in Stanko; hčerke: Pavla, Angela, Minka, Betka, Tončka in ostalo sorodstvo. 2359-I

Umrl je naš **Jaka Gorjanc,** nestor in pionir slovenskega motokolesarskega športa. Pogreb v petek ob 17. uri iz kapele sv. Krištofa na Žalah. — Športni prijatelji. 2361-1

Globoko potrta sporočam, da me je za vedno zapustila moja nadvse ljubljena edina hčerka **Nevica Dermastja** v starosti 13 let. Pogreb bo v petek 20. t. m. ob 17. uri izpred hiše žalosti na pokopališče v Št. Vidu pri Ljubljani. — Žalujoča mati in ostalo **sorodstvo.** 2363-I

Umrli so:

Ob bridki izgubi najinega srčno ljubljenega papačita **Frana Žužek se** zahvaljujeva vsem znancem in prijateljem, ki so mu ob težki bolezni lajšali trpljenje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Pokopali so ga, toda za naju večno živi. — Žalujoči sinček Franci in Anica. 1362-n

Ob težki izgubi našega ljubljenega moža, očeta in tasta **Franca Torosa,** carinskega inšpektorja v p. se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali in ga spremili na njegovi zadnji poti. — Žalujoči ostali. 1361-n

---

V. Safonov:

UGANKA ŽIVLJENJA

16

Prayer je mislil, da je bila tudi sama razžarjena Zemlja enoten živ organizem, katerega življenje je bilo v gibanju razžarjene snovi. Prve mrtve gmote so se izločile pri ohlajanju in sicer v obliki trde skorje.

Pri taki razlagi izgubi beseda »življenje« splošno veljavni pomen. Fantazirati je možno do nezavesti. Drugi in zapozneli naturfilozof Fechner je v nasprotju s Prayerjem smatral, da je naša Zemlja še danes živa. Tu pa že zapuščamo trdna tla znanosti in stopamo v megleno deželo mistike. Natančni vedi tu ni opravka. Za nas je važno samo pokazati, s kakšno vrsto nazorov so v sorodu vse teorije o večnosti življenja. Važno pa je pripomniti to zategadelj, ker kljub temu, da danes ni več naslednikov Prayerja in Fechnerja, žal še kdaj srečaš pristaše panspermije.

PETO POGLAVJE

Iskanje najpreprostejšega

»Poznamo samo eno enotno zgodovino znanosti«
Karl Marx in Friedrich Engels:
»Dialektika prirode«.

Naše zemeljsko življenje se je torej rodilo tu, na Zemlji.

Kje? Kako? Pod pritiskom kakšnih okoliščin je pridobila materija življenjske lastnosti?

Po vsem, kar smo že povedali, je jasno, da se ni mogoče ogniti teh vprašanj. Lahki odgovori so se pokazali za nemožne. Ostanejo težki odgovori.

Kako naj jih najdemo? Očitno je, da se je treba še bolj spoznati z junakom te knjige — Življenjem.

Na začetku smo poskušali mimogrede orisati splošno obliko življenja na Zemlji. Tedaj smo gledali nanj tako rekoč od zunaj. Sedaj si ga moramo ogledati od znotraj.

Naše telo je zgrajeno tako, da more obstojati. Toda, kakšno res velikansko število pogojev moramo upoštevati, da bi mogli izreči ta preprosti stavek! Ta stavek pomeni: naše telo pokriva koža, ki ščiti nežna tkiva pred grobimi zunanjimi vplivi, ki bi sicer uničili ta tkiva; v telesu so mišice, živci, vse potrebne žleze; organi so smotrno razmeščeni; telo drži pokoncu okostje, ki je najbolj popoln in najbolje razporejen sistem ogrodij in vzvodov; kri teče po žilah; možgani mislijo. Pri tem pa je v vsaki besedi tega opisa skrito skladno delo skoraj neštete količine fizioloških »elementov«, iz katerih so sestavljeni naši organi, mišice, žleze, živčni sistem. Vsi ti pa so sestavljeni iz mikroskopsko majhnih celic.

Celice! Že v nižjih razredih zve učenec o njih. V zreli lubenici, v čebuli so vidne tudi za neoboroženo oko. Podobne so satju. Znotraj kožice, ki jih obdaja, je stanični sok in protoplazma z jedrom. V vseh živih bitjih najdemo celice ne glede na to, kako raznovrstna so ta bitja. Izračunano je, da je v človeškem telesu približno tristo pet in dvajset triljonov celic. O eni celici pa je možno napisati debelo knjigo samo v razlago tega, kar je vidno v celici pod mikroskopom. Za mejo mikroskopskega vida pa je nov svet ene do dve desettisočinke milimetra, svet najdrobnejših zgradb. Slednjič pa je za tem svetom še en svet — svet »žive snovi«, protoplazme, ki je po svoji fizikalni zgradbi in kemijski strukturi najbolj zapletena in vsakokrat zelo različna, kar je odvisno od tistega dela celice, kjer se nahaja, od vrste tkiva, kjer je ta celica, od organa, v katerem je to tkivo, od spola, starosti, dednih lastnosti vsega organizma, morda celo od naših navad in dela.

Sedaj tekoča kot tekočina, sedaj lepljiva in žoličasta, sedaj z elastičnostjo trdnega telesa, taka je protoplazma, ki jo preiskuje kemik.

Mi g l e d a m o z očmi. Premislimo nekoliko, kako je v bistvu čudovito to, da je v nas nastala možnost oblikovati aparat gledanja, s čigar pomočjo natančno spoznamo predmete, ki so od nas oddaljeni, ne da bi se jih dotaknili, aparat, ki »deluje na daljavo« in ki zlaga iz svetlobnih žarkov podobe stvari in pojavov z vsemi njihovimi neštetimi živimi odtenki (česar nikakor ne more storiti fotografska plošča)!

Dihamo in ne da bi kaj mislili o tem, opravljamo vsak trenutek najbolj zamotano razmenjavo snovi in energije s svetom, ki nas obdaja.

V nas bije srce in prav ta mišica (s svojim točnim regulatornim mehanizmom) je zgrajena tako, da brez odmora v vsem našem življenju ne pozna utrujenosti.

Stopili smo v temno sobo — zenica se nam razširi, na široko zazija, da bi šlo skoz njo čim več svetlobnih žarkov, in čim se privadimo, že vidimo tudi v polmraku.

Tisoče zgradb, neprimerno bolj čudovitih kakor pa so izumi tehnike, urejajo, da se temperatura našega telesa ne oddalji od ustaljene norme.

Jemo in te res čudne spremembe, ki se dogajajo s hrano na poti od ust do notranje celične prebave nekje v našem telesu, so bolj zanimive kot čudovite bajke — tu sodelujejo milijoni »oseb«: celi organi, kemijske snovi, armade celic različnih tkiv. Na vsakem cm² črevesne sluznice je okrog 3000 resic. Vsako izmed njih pokriva približno 3000 celic. In na vsaki celici je okoli sto cevk za vsesavanje.

In zaščitne naprave! Zastor iz trepalnic varuje nežni organ — oko. Kar koli gre mimo, je nevarno za oči, in mišice zagrnejo drugo zaveso — veke. »Kot bi trenil z očmi«, ali ni to postal simbol brzine?

Živimo med mirjadami bakterij. Mrtvo telo, ki ga napadejo, je uničeno in razpade v najkrajšem času na sestavne dele. Ali je še kaj bolj nestalnega kakor košček mesa? Potrebne so posebne zvitosti kemije, konzervirajoče raztopine in hermetično zaprte posode, da vsaj deloma ohranimo meso nepokvarjeno. Kaj pa mi? Naše živo telo, to je nekoliko desetin kilogramov mesa, pa živi nepokvarjeno desetletja v »grobi« prav za prav v popolnoma nepripravni sredini, prepuščeno vsem spremembam vročine, mraza, suše, dežja in zraku, v katerem so cele vojske sovražnikov. Kako je to možno, Fiziologi morejo mnogo povedati o pasovih utrjenih sten, s katerimi je ograjena naša živa snov: od kožnega pokrivala do notranjih utrdb »retikulž — endotelijalnega sistema« in »hematoencefalitske barijere«, ki ščiti »najsvetejše«, t. j. možgane pred mikroskopskimi hordami. Vedo o vojnah, sedaj pozicijskih, sedaj sestavljenih iz nevidnih ostrih spopadov, o mobilizaciji branilcev, ki jih organizem vodi po svojih tkivih, ne da bi spraševal našo zavest, ali se sovražnik ne bo vendarle pretolkel, o garnizonih, ki čakajo na sovražnika na zadnjih postojankah in postavljajo v vsaki celici barikade, uporabljajoč kemična sredstva obrambe...

Svet v nas. Shema zgradbe sluznice črev. Na kvadratnem cm sluznice (levo) je 3000 resic (naslednja slika). Bolj desno vidimo resico, pokrito s 3000 celicami. Povsem desno je taka celica s stotinami cevk za vsesavanje. To pomeni, da je na vsakem kvadratnem cm sluznice črev okrog milijarde takih cevk

In možgani? Nihče še ni do podrobnosti raziskal neskončno globoko in zamotano epopejo preobrazb, reakcij in nastajajočih, spreminjajočih in prekinjajočih se zvez, kadar možgani mislijo.

Urejuje uredniški odbor, Ljubljana, Knafljeva ulica štev. 5/II. — Telefon uredništva in uprave štev. 55-22 do 55-26, telefon uprave za ljubljanske naročnike štev. 38-23. — Tiskarna »Slovenskega poročevalca«. — Odgovorni urednik Cene Kranjc